

HILMO

Navnet Hilmo betyr avsats eller platå som ligger høyt oppe. Det er et gammelt navn som skriver seg fra middelalderen, og det svarer godt til lendet der den første garden ble ryddet.

Hilmo er den nederste grenda i Tydal, og den minste om en tenker på folketall. Sosialt og kulturelt hører grenda sammen med Gresli, eller vi kan si at Hilmo har vært et anneks til denne nabogrenda.

Grendeskolen ble plassert i Gresli, der ble ungdomshuset bygd og senere butikk. De to grendene har fungert som én krets, og når det var bryllup og gravøl, ble folk i begge grendene bedt.

Området for bosettinga er lite, men det hører store vidder til Hilmo. Utmarka strekker seg fra grensemerket mot Selbu til Hynna elv, og fra Nea til grensa mot Holtålen. En god del av dette området er dekket med skog, men mye er snaufjell, myrer og floer.

Der gardene ligger, er lendet svært kupert. Men jorda er god og ligger solvendt til. De som først ryddet gard her, valgte trolig stedet fordi det var ganske frostsikkert og ga muligheter for å dyrke korn.

ELDSTE BOSETTING

Hilmo er første gang nevnt i lista over dem som betalte den såkalte tiendepengeskatten i 1520. Bosettinga er uten tvil mye eldre. Ved Hyllingsetrene er det funnet spor etter myrjalmsmelting fra middelalderen, og slagghaugene ved Usmesjøen går enda lenger tilbake i tid. Slagg derfra er sendt inn til datering av Arne Espelund, og det viste seg å stamme fra ca. 200-300 år e. Kr.

Et gammelt sagn forteller at nederste beboer i Tydal var Håkkå, og han bodde i Skørbergåsen. Sagnet har nok mye for seg, for det er faktisk funnet tufter og spor etter åkerreiner i området. Disse kulturminna ligger like ved den gamle vegen mellom Hilmo og Flora. Men den garden som er nevnt i 1520, lå utvilsomt oppi bakkene i Hilmogrenda, og husa sto sannsynligvis der garden Hilmo (Øvergarden, b.nr. 6) ligger nå.

BRUK OG Plasser

Lenge var det bare en gard i Hilmo. Etter størrelsen på skatten, var det en middels stor gard som lå her i 1520. Brukeren, som da hette Oluf, betalte 16 skilling eller knapt 9 prosent av all skatt fra hele bygda. Det

var bare åtte gardar i alt på denne tida. Skatten skulle betales med 10 prosent av all løs og fast eiendom, men etter datidas pengeverdi var Oluf i Hilmo god for omlag 5 kyr. Kanskje hadde han flere, for det er mulig at Tydal slapp noe lett fra denne skatten. Vi ser av skattelister på 1600-tallet at Hilmo var skyldsatt til 1 spann og 1/2 øre, og ble reknet som en fullgard. En såpass stor landskyld peker også i retningen av at Hilmo er en gammel gard og må ha eksistert før Svartedauen.

Hilmo var lenge en udelt eller enbølt («enståkkå») gard. Vi hører riktignok om en husmann, Jon, i 1550-åra som blir skattlagt i tillegg til bonden Gunder. Husmann i den tids språkbruk betyr en småbruker eller nyriddingsmann, og det var kanskje to husholdninger i Hilmo på denne tida. Men i senere skattelister finner vi ikke andre enn brukeren som blir skattlagt. Det var også bare ei husholdning i 1645, da hver voksen person blir nevnt i ei skatteliste (kopp-skatten) og gjort til skatteobjekt.

Først i 1810 ble Hilmo-garden delt i to skyldsatte eiendommer, Øvergarden og Nergarden. Nå var det skilt ut tre husmannsplasser, Aunet, Pettersbakken og Hilmogjardet. Av disse er Aunet eldst og ble bosatt i 1760-åra, muligens noen tiår før. Omkring 1820 oppsto en fjerde plass, Arnebakken, og vel et tiår senere ble det ryddet en ny plass, Gullbrekken. Den siste husmannsplassen, Haugen, oppsto omkring midten av 1800-tallet.

Tre av husmannsplassene har siden forsvunnet som egne bruk, og jorda har blitt lagt inn under gardene. En av disse var Arnebakken, som gikk inn i et nytt bygselbruk, Kvernmoen, i 1860-åra. Arnebakken var plass under Nergarden, og dette bruket ble altså delt i to. I begynnelsen av 1900-tallet ble også Øvergarden delt. Det nye bruket ble kalt Hilmo øvre, mens det andre bruket, som beholdt det gamle tunet, har blitt kalt bare Hilmo.

Siden har det vært sju bruk eller plasser på Hilmo. Ett av dem, Haugen, ble imidlertid lagt ned omkring 1980, da siste eier døde uten livsarvinger. Det har blitt utskilt én villaeiendom, Bjørkem, og det er derfor fremdeles bare sju bosteder som er særskilt matrikulert. Men det eksisterer flere bruksnummer, for Thomas Angells stiftelser og Trondheim E-verk eier flere eiendommer. Det er dessuten skyldsatt noen fritidseiendommer eller hyttetomter.

EIENDOMSFORHOLD

Vi vet ikke om Hilmo har vært eid av godseiere eller kirka i senmiddelalderen, slik som mange andre gardar. I skattematrikkelen av 1647 er brukeren av Hilmo oppført som odelsbonde. Fogden i Selbu, Casper Christoffersen Schøller, hadde på den tida kjøpt opp mye jord i Neadalføret, og hans sønner fortsatte med å investere i fast eiendom. Det var penger å tjene på trelasthandel, og hensikten med jordkjøpa var å sikre seg skogeiendommer. I en ny skattematrikkel fra 1661 var nå Schøller-familien bygselherre for 1 1/2 øre av Hilmo-garden. Resten, 2 øre av skyldverdien, var fremdeles odelsgods.

I begynnelsen av 1700-tallet overtok Trondheims-borgeren Gregorius Brix bygselen av den parten som Schøller hadde i Hilmo. Brix hadde bygd sag i Klæbu i 1685 og tok tømmer helt fra Tydal. Han sikret seg flere skogeiendommer i Tydal i 1719. For etter Armfeldt-hærens herjinger ble både bonden på Hilmo og mange andre i Tydal nødt til å selge jorda si for å greie seg. Dvs. de bygslet bort gardene og ble leilendinger under en jordherre. Brix kjøpte hele Hilmo, og dessuten Gresli og Ås.

Allerede etter kort tid overtok imidlertid Schøller-familien disse eiendommene. Schøller eide Leira sagbruk

ved Nidelva og tok mesteparten av tømmeret fra Neadalføret. På grunn av skogverdiene ble derfor Hilmo værende leilendingsbruk under sagbrukseiere. Gjennom giftermål kom Hilmo over i hendene på general Georg Fredrik von Krogh i 1788. Han var gift med eneste datter til Stie Schøller, som arvet bl.a. Hilmo. Slik gikk Hilmo videre i arv til sønnen til generalen, oberst G. F. von Krogh. Han var imidlertid uheldig med sine forretninger og gikk fallitt under krisa etter Napoleons-krigene. Hilmo ble nå kjøpt av Thonning Owesen.

Owesens dødsbo, og dermed Hilmo, ble kjøpt av Thomas Angells stiftelser i 1895. Leilendingsbruka og plassene fikk nå nye kontrakter med jordeieren. Hovedbruka måtte betale vel 400 kroner i innfestingsavgift og 20 - 30 kroner i årlig avgift. Husmennene betalte ei lita innfestingsavgift, men nesten like mye i årlig avgift. Som før fikk de noen dager arbeidsplikt på hovedbruket som plassene hørte inn under.

I begynnelsen av 1900-talet begynte det imidlertid å reise seg sterke krav om at leilendingsvesenet måtte opphøre. Salget av Stiftelsenes garder kom i stand i 1921, og de fire gardene og tre plassene i Hilmo ble da kjøpt av brukerne. De fikk tillagt bestemte skogteiger til husbehov, mens Stiftelsene reservert mesteparten av skogen. De beholdt også eneretten til jakt og fiske på sine eiendommer. Brukerne fikk havnerett på Stiftelsenes gjenværende eiendom med de husdyra som kunne vinterfôres på bruket. Det ble også innrømmet dem rett til å benytte sine tidligere utslåtter i 25 år etter kjøpet.

Stiftelsenes eiendommer utgjorde etter 1921 ca. 50.000 dekar. Gardene fikk utlagt mellom 1.000 og 2.000 dekar utmark hver, mens plassene fikk bare 600 - 700 dekar og mye mindre skog.

FOLKETALL OG FLYTTING

Folketallet i grenda får vi først sikre tall om etter 1800, da en har fullstendige folketellinger for enkelte år. Skattelister og folketellinger på 16og 1700-tallet gir oss bare tallet på voksne personer. Ut fra disse kan vi anslå at det neppe var flere enn ti personer i alt på slutten av 1600-tallet. I 1762 utførte klokkeren en telling over alle personer over 12 år, og kom til 13 stykker på Hilmo. Det første nøyaktige tallet har vi fra folketellinga i 1801. Det var da fire husstander med til sammen 24 personer. I 1845 hadde folketallet mer enn fordoblet seg.

FOLKETALL I HILMO ETTER 1800:

1801	1825	1835	1845	1855	1865	1875	1891	1900	1930	1930
24	27	39	54	49	55	56	39	44	35	25

Folketallet i grenda økte altså sterkt i første halvdel av 1800-tallet, og det skyldes delvis innvandring. I denne tida økte husstandene fra tre til åtte. Ved midten av århundret stagnerte folketallet, og senere gikk det til og med tilbake. Årsaken var at mange utvandret til Amerika. Den første Amerikafareren fra Tydal kom fra Hilmo, og den vesle grenda hadde den desidert største fraflyttinga av alle i forhold til folketallet. Vi vet om i alt 74 Amerikafarere fra Hilmo i tida fram til første verdenskrig. Blant utvandrerne var flere av de tidligere innflytterne fra Haltdalen.

Denne folketappinga har ikke blitt erstattet senere. I 1930 bodde det bare 35 mennesker i Hilmo. I 1991 var 24 personer bosatt i grenda. Det er ikke utlagt boligfelt i Hilmo, og med unntak av én villaeiendom har alle bygd og bor på garder. Men mange har tilleggsarbeid utenfor bruket eller har yrker uten tilknytning til

bondenæringa.

NÆRINGSGRUNNLAG

Det var trolig de gode vilkåra for å få sikker kornavling som bestemte bosettinga på Hilmo. Kornet var svært viktig i eldre tid, det ble da også kalt gudslånet. Hilmo var en av de gardene i Tydal som dyrket mest korn. I 1723 hadde Hilmo-garden en utsæd på 4 tønner korn, det var mer enn noen annen gard i bygda. Med et sannsynlig folketall på 5 1/2 skulle det bli ei normal årlig avling på 22 tønner korn. Ofte var kanskje avlinga enda større. For i et skifte etter Peter Cudmundssønn Hilmo fra 1745 anslo lensmannen at årets avling var 27 tønner. Utsæden var da nærmere 5 tønner.

Det ble sådd tjukt i eldre tid. Sannsynligvis gikk det med 1/3 tønne såkorn pr. dekar. Åkerarealet på Hilmo kunne da være bortimot 15 dekar på 1700-tallet.

Dersom bonden fikk brukbart matkorn av hele avlinga, var han sjølhjulpen med korn. For 27 tønner korn vil dekke kaloribehovet til fem-seks voksne personer. I 1762 bodde det 13 personer over 12 år på Hilmo, slik at halve føda kunne komme fra åkeren. Husdyra ga resten av livsgrunnlaget.

Men bøndene fikk ikke beholde alt kornet sjøl. De måtte svare tiende av avlinga, og den skatten ble delt mellom kongen og kirka. Fram til slutten av 1600-tallet ble tienden betalt med ekornskinn (gråskinn som det står i tiendelistene). Hilmo-brukeren betalte åtte gråskinn. Etter uår eller krigsherjinger slapp tydalingene helt eller delvis å betale tiende. Det er ellers uvisst om de leverte noe tiendekorn til buret på prestegarden i Selbu eller til kongens bur på Røros eller i Trondheim. For sjøl om tienden ble reknet i korn, kunne en betale med penger i stedet.

Hilmo hadde egen kvern. Den er nevnt første gang i skriftlige kilder i 1723 (matrikkelforarbeidet), men har sikkert eksistert lenge før det. Navnet Kvernbekken på bekken øst for garden forteller hvor kverna har stått. I denne bekken har det vært sag også. Kvernhuset i Kvernbekken var i bruk til ca. 1918. Tørkehus hadde bøndene i smiene. Den siste som var i bruk, var smia på Kvernmoen, og utstyret for korntørkinga står der fremdeles.

Husdyrholdet var forholdsvis stort. I 1657 hadde Ole på Hilmo 2 hester, 16 storfe, 9 geiter og 7 sauer. Han var også en av de få i bygda som holdt gris.

Registreringa ble gjort i august, så dette var sommerbuskapen på Hilmo.

Husdyrholdet var satt noe lavere i matrikkelforarbeidet av 1723. Dette viser konsekvent et mindre husdyrhold enn kvegskatten i 1657, men talla viser nå buskapen som bruket kan vinterfø.

Heller ikke ei kilde fra 1802 (oppgaver over jordavgift) viser noe større husdyrhold, trass i at det bodde dobbelt så mange mennesker på Hilmo da som på 1600-tallet. Vi kan imidlertid anta at talla er i underkant av de riktige, siden oppgavene skulle danne grunnlag for skattlegging. Husdyrholdet økte mye etter 1800, slik som tabellen nedafor viser.

Husdyrhold, utsæd og avling i Hilmo:

	matr.	matr.	folket.
matr.	folket.		

	1723	1824	1845	1864	1875
hester	2	2	4	3	6
storfe	12	20	44	54	58
småfe utsæd (td.)	12	48	104	133	148
- korn	4		8	7	7
- potet avling (td.)			24	25	26
- korn				50	
- potet				196	
høyllass	78			357	

Ser vi på første og siste tidspunkt, 1657 og 1875, økte folketallet på Hilmo i denne perioden fra omkring 10 til 56 mennesker. Hver innbygger i 1875 hadde, tross økninga i husdyrtallet, ikke tiere storfe til disposisjon enn de som bodde der på 1600-tallet. De var langt mindre sjølhjulpne med korn. Men til gjengjeld hadde det blitt forholdsvis flere sauer og geiter, og de hadde fått en ny næringsplante i poteten. Potetdyrkinga ga omlag 200 tønner i avling, eller nesten 4 tønner på hver person.

I 1860-åra hadde bruka og plassene på Hilmo et dyrka-areal på 87 dekar. De hadde 160 dekar natureng og fikk 127 høyllass på heimejorda. Langt mer for måtte hentes fra utmarka, 230 lass i alt, viser matrikkelutkastet.

Ser vi på avlingene i forhold til buskaper, ble det heller mindre høy på husdyra i 1864 enn i 1723. Men det var kanskje mer verdifullt for som ble brukt etter hvert som en dyrket opp innmarka, og dessuten gikk trolig mer grønnfor og poteter til dyra. Men alt i alt var det neppe noe sterkere foring og ikke mye framgang i jordbruket i 1860-åra i forhold til tidligere årtier. De største forandringene kom først med mye hesteredskaper som slåmaskiner, bedre ploger, separator, og etter hvert bruk av kunstgjødsel og kraftfor.

Nye og bedre redskaper gjorde det lettere å dyrke opp mer av innmarka. Da gardene og plassene ble kjøpt til sjøleie i 1921, hadde de til sammen 243 dekar dyrka jord, tre ganger så mye som i 1864. Ennå var utmarka fortsatt uunnværlig, og brukerne på Hilmo setret og slo i marka til slutten av 1940-åra, slik som andre steder i bygda. Lenger hadde de heller ikke tillatelse til å bruke de gamle utslåttene. For ved kjøpet i 1921 ble de gamle rettighetene til slått og setring i Stiftelsenens marker tidsbegrenset til 25 år.

Den sterkeste og raskeste nydyrkinga har kommet i de senere åra. Innmarka har blitt for lita for mange, og fem brukere har gått sammen om å danne Hilmo fôrdyrkingslag. Dette har skaffet seg 500 dekar dyrkingsjord i Henningsdalen gjennom makeskifte med Tydal kommune og Thomas Angells stiftelser.

I stedet for setrene har det kommet moderne fellesetere. Nesten alle brukerne i Hilmo har kyrne sine på Hilmo og Flora felleseter i Flora eller på Tydal felleseter ved Spødneset. Dette gjør det lettere for brukerne å kombinere gardsdrifta med andre inntektsgivende jobber, noe som er nødvendig for praktisk talt alle gardbrukerfamiliene.

FOLKET PÅ HILMO FØR 1800

Frem til andre halvdel av 1700-tallet kjenner vi bare navnet på enkelte brukere, familiemedlemmer og beboere. Kildene er skatteog manntallslistene, matrikler og skifteprotokoller. Fra 1700-tallet gir kirkeeller klokkebøker mange opplysninger i tillegg, og de kan etter hvert suppleres med andre kilder. Fra slutten av 1700-tallet blir det mulig å få opplysninger om hver enkelt og alle familiene. Først da blir det også utskilt egne husholdninger som bosetter seg på husmannsplasser utafor gardstunet, og gardene blir etter hvert oppdelt. For tida etter 1800 blir derfor hvert bruk og hver plass omtalt for seg.

Den første brukeren vi kjenner navnet på, er Oluf Hilmo som er nevnt i ei skatteliste fra 1520. Fra 1500-tallet kjenner vi bare til to andre navn, Gunder og Jon fra slutten av 1550-åra. Gunder ble skattlagt som fullgardsmann, og Jon som husmann. Husmannsbetegnelsen på denne tida kunne bety at Jon var medbruker eller kanskje føderådsmann. Noe eget husmannsbruk var det iallfall ikke på denne tida.

Navnet Gunder finner vi ikke igjen senere, verken på Hilmo eller i Tydal. Jon var derimot svært vanlig. I begynnelsen av 1600-tallet heter brukeren Jon Olsen. Han er senest nevnt i 1644. Året etter er det Ole, trolig sønn av Jon, som har overtatt. Ole var født omkring 1592. Vi kjenner også navnet på to av barna hans fra et manntall i 1664:

1. Jon, f. ca. 1638.
2. Lauritz, f. ca. 1641.

Dette manntallet nevner også en knekt Ole Olsen, som er 30 år i 1664. (Betegnelsen knekt må på denne tida bety at han var soldat.) Han kan være en tredje sønn til Ole.

Noen år før dette manntallet ble tatt opp, var det krig mellom Norge og Sverige. Fra ei liste over utkommanderte soldater finner vi også en fra Hilmo, Per Olsen. Kanskje han var en fjerde bror av de som er nevnt ovafor. Per romte forøvrig fra krigstjenesten, sammen med de tre andre utskrevne fra Tydal. Det ble trolig Jon som overtok garden, for brukeren i 1680 og 90-åra heter Jon Olsen. Han hadde bygslet bort 1 1/2 øre, dvs. nesten halve garden, til Eilert Caspersen som var stor sagbrukseier og sønn til den tidligere fogden i Selbu.

I 1701 har det imidlertid kommet en ny bruker på Hilmo som het Jon Einarsen og var født omkring 1651. Jon Olsen, som er oppgitt til å være 68 år, er dreng på garden, og kan være den tidligere brukeren. Kanskje var Jon Olsen barnløs og har gitt fra seg garden til en ny familie? Denne forklaringa styrkes av at det var to svenske drenger på Hilmo, Bertil Jansen, 46 år og Samuel Tomissen, 40 år.

Jon Einarsen hadde også ei tjenestetaus i huset, får vi vite av et skattemanntall i 1711. Kona er ikke nevnt med navn, men de hadde fem barn i 1711. En av dem var Einar og var født i 1693 og døde i 1748. Einar ble gift med Ingeborg Jonsdatter Rønningen fra Ålen (1695-1786) og flyttet til hennes heimsted (Rønningen 18/1 i Ålen). A. J. Reitan forteller i bygdeboka for Ålen at Einar var «jorddreng» i Hilmo og Ingeborg gardjente i Rønningen. Nå ble det spørsmål om hvem som skulle flytte fra barndomsheimen sin. Begge ville være heime. Det ble ei lang underhandling, men ingen av dem ville gi seg. Så ble det endelig bestemt at de skulle skilles. Einar kom over fjellet til Rønningen og tok høytidelig avskjed. Men da han gikk, fulgte Ingeborg ham på veien oppover jordet. Da hun snudde seg og skulle gå tilbake, ble det for tungt for Einar. Han ga etter og gikk med på å flytte til Rønningen.

Einar og Ingeborg fikk barna:

1. Erling (1717-1784), g.m. Kari Pedersdtr. Løberg (ca. 1729-1799), overtok Rønningen etter faren. I Ålen ble Erling senere kjent som «Gammel-Rønningen». Han var ansatt ved Røros verk og dro rundt i fjellene og lette etter skjerp for verkets regning. Han fant også flere, hvorav Kjøli gruver og Muggruva fikk varig betydning.
2. Ragnhild f. 1718, g.m. Jon Andersen Hammervoll fra Ålen.
3. Marit f. 1720, g.m. Jon Pedersen Løberg fra Ålen.
4. Anne f. 1721, m. Paul Mathiesen fra Ålen.
5. Berit f. 1725, g.m. Peder Hansen, bosatt på Almås i Ålen.

Dessverre kjenner vi ikke navnet på de andre barna til Jon Einarsen. Det er derfor uvisst om neste bruker, som heter Peder, var sønn til Jon. Peder Hilmo drev garden da Armfeldts soldater gjestet bygda ved årsskiftet 1718-19. De slaktet en sau hos Peder og forsynte seg ellers godt med matvarer og gardsredskaper. De siste ble kanskje brent av soldatene for at de skulle holde kulden borte. Bonden mistet bl.a. 6 tønner bygg og 20 lass halm. Norske soldater tok i tillegg 8 lass høy, ei tønne havre og andre matvarer. Noe erstatning kjenner vi ikke til, utenom den at Peder og andre hardt skadelidte fikk skattefritak i tre år etterpå. Familien ble såpass ruinert at bonden måtte selge garden og ble bygselmann under Schøller. Dette leilendingsskapet varte helt fram til de forskjellige brukerne fikk kjøpe gardene og plassene sine i 1921.

I 1719 fantes det en husmann på Hilmo, Jon Eriksen. Svenskene forsynte seg også rikelig fra hans stue og låve. Hvordan det gikk med familien hans, vet vi ikke. Vi vet heller ikke hvor Jon Eriksen kom fra, om han bodde på garden eller hadde en egen plass. Dersom det var en husmannsplass under garden allerede da, måtte det ha vært den som ble kalt Aunet.

Barna til Gollo og Peder:

1. Peter (1715-1785) tok over garden, se nedenfor.
2. Gudmund (ca. 1719-1768). Ifølge skifte i 1752 var han g.m Siri Bersvendsdatter fra Bersvendsgarden. Hun døde altså i 1752, og hadde to barn med Gudmund:
 - a. Guri (ca. 1747-1827), gift med Anders Olsen Græsli (1748-1795), se Ol-Andersgarden.
 - b. Siri (ca. 1749-1841). Hun tjente på Løvøya i 1801 og er notert med etternavnet Græsli da hun døde. Gudmund giftet seg oppatt med Kirsti Henriksdatter (1724-1798) og fikk disse barna med henne:
 - c. Peter (ca. 1756-1811), gift med Ingeborg Jonsdatter fra Haltdal. Se mer om dem under Pettersbakken.
 - d. Henrik (1758-1805).
 - e. Galu (1759-1837), gift første gang med Peder Pedersen Greslimo (1763-1805), se Vestre Greslim. Andre gang ble hun gift med Svend Jonassen Hilmo (1744-1820).
 - f. Anne f. 1762. Hun var tjenestejente på Gjerdet i Gresli i 1801.
3. Berit f. 1719.
4. Ole 1721.
5. Jon f. 1723, trolig død før 1728.
6. Jon f. 1728, trolig død i 1789.
7. Peter f. 1730.

8. Petter f. 1734.

Trolig var det en av de to sistnevnte som ble g.m. Kari Jonsdtr. Ramlo fra Haltdalen og slo seg ned som husmann under Ramlo. Av deres barn kjenner vi:

a. Kari f. 1760

b. Peter (1763-1840), bosatt på Simensa'n under Grøt.

c. Sven f. 1765

d. Gudmund f. 1769. Peter eller Petter ble g. 2. gang m. Margrete Olsdtr. Langeland fra Ålen og bosatte seg da på Åsplassen i Haltdalen. Barn i andre ekteskap:

e. Kirsti f. 1775, g.m. Jon Hallstensen Grønset fra Uststuggu i Haltdalen.

f. Gunhild f. 1777

g. Hiertru (1779-1857)

h. Ole f. 1781.

i. Karen f. 1783 (?) g.m. Jon Svendsen (Midtaune?) f. 1782, se Hilmo 164/6.

j. Peder (1787-1847), g.m. Anne Pedersdtr. Flatbergeng f. 1804 se Berget Nedre.

Det må her innskytes at kildematerialet spriker en del. Kirkebøkene nevner at en Peder (eller Peter) Pedersen Hilmo og ei kone ved navn Siri Bersvendsdtr. (1730-1761) har fått barna:

1. Kjersti f. 1757.

2. Galu f. 1759.

Det kan ha vært ei annen Siri Bersvendsdtr. enn kona til Gudmund som var g.m. Peter f. 1730 eller Petter f. 1734, men dette er uklart.

Peter og Lisbet

Galusatt med garden til hun døde i 1766. Da tok eldstesønnen Peter formelt over. Han var gift med Lisbet Jonsdatter Aas (ca. 1731-1813) fra Lunden. De hadde barna:

1. Peder f. 1765. Muligens var det han som ble g.m. Sessil Bersvendsdtr. Tronset (1762-1840) på husmannsplassen Brudal i Selbu.

2. Jon f. 1768.

3. Sigrid f. 1770, gift med Ole Larsen Aas (1760-1798), muligens innflytter. De hadde barna:

4. Lars f. 1793, døde etter 2 dager.

5. Sigrid f. 1795, døde etter 13

6. Ole, f. 1798.

7. Marit f. 1773, døde etter 14 uker.

I 1762 bodde også et fremmed par på garden; gruvearbeider Anders Carlsen og Gunhild Bersvendsdatter. En annen gruvearbeider som bodde der, Jon Halvorsen, kan være bror til Peder som dette året bodde i Sersjantgarden, men som senere bosatte Aunet. Kari Pålsdatter hadde tilhold på Hilmo, men vi vet ingen ting om henne. Klokkermanntallet i 1762 nevner dessuten inderst Peder Henriksen, som kan være bror til kona på garden.

Bror til bonden, Gudmund, bodde også på garden med familien sin. Han var medbruker av garden, og familien hadde kanskje sin egen stuebygning. For i 1762 hadde de ei fattigkone, Marit Ellingsdatter (1671-1765), boende hos seg. Men Gudmund døde et par år etter mor si, og det ble ingen garddeling av

Hilmo ennå.

Gudmund og Ingeborg

Etter at Peter døde i 1785, ble det Gudmund Olsen (ca. 1715-1791) som tok over Hilmo-garden. Han var sannsynligvis en brorsønn av Peter Gudmundsen, som døde i 1745. Gudmund bodde i 1762 på Storaune og var gift med Ingeborg Pedersdatter Aune (1726-1802). De hadde mange barn som vokste opp i Storaunstuggu, men siden slekta ble knyttet til Hilmo, tar vi dem med her:

1. Marit (1748-1829), gift med Ole Pedersen Græsli (1744-1808), se Sersjantgarden.
2. Anne, f. 1749, g.m. Tomas Jonssønn Tømmeråsen (1749-1814) i Meråker.
3. Ole (1756-1804), gift med Berit Olsdatter (1766-1859), fra Stuedal Øvre. Hun ble kalt Åkle-Berit, se Hilmo 164/6 og Hilmgjardet.
4. Peder f. 1759. Han hadde ei datter Ingeborg f. 1801 med Dordi Andersdatter f. 1771. Dordi bodde i huset i 1801 og var oppført som «fremmed» i folketellinga dette året. Det var trolig denne Ingeborg som ble g.m. Hågen Olsen Haugen f. 1805. De bodde ei tid på setra Buvollen i Hegra og utvandret senere til Amerika. Deres barn:
 - a. Ola (1825-1838).
 - b. Ingeborg (ukjent f.år), g. 1. gang m. Jonas Andersen Mobjørg fra Husbyaunet. G. 2. gang i Trondheim m. Karl Henriksen.
 - c. Dorteia f. 1830, g.m. Ola P. Florbekken.
 - d. Petter f. 1833, g.m. Guruanna Amundsdr. Beitlandsbjørg f. 1830. De reiste til Amerika.
 - e. Ola Flåum (Floren) f. 1839.
 - f. Randi f. 1842, døde samme år.
 - g. Jon f. 1848. Utvandret til Amerika.
5. Kari f. 1761, gift i 1784 med Tomas Hemmingsen Aune (? -1830) i Meråker og bosatte seg der. Hun hadde før ekteskapet dattera: Bernille (1780-1860). Far: Bernt Saksesen Ås (1746-1794, se Kirkvold 181/1 og Ustgarden). Bernille ble g.m. Erik Rollagsen Evjebakken (1775-1827) fra Meråker og fikk barna:
 - a. Kari f. 1804, g.m. Guttorm Olsen Mona fra Stjørdal.
 - b. Ingeborg f. 1809, g.m. John O. Paulsnes fra Verdal.
 - c. Marit (1816-1890), g.m. Kristoffer Kristoffersen Hitterdal (1819-1893) fra Rørostraktene. De bygslet Haukbergmo i Meråker. Kari og Tomas fikk barna:
 - a. Hemming (1785-1823), g.m. Marit Olsdr. Litj-Krogstad f. 1791, fra Meråker. Husmann på Buret i Meråker.
 - b. Gudmund (1788-1837), g.m. Marit Olsdr. Berge (1798-1872), fra Meråker. Brukere på Aunet i Meråker.
 - c. Ingeborg f. 1789, g.m. Ingebrigt O. Stokke (1793-1856), fra Stordalen. Bygslet Lillevolden i Færsdalen.
 - d. Marit (1797-1876), g.m. Ola Nilsen Volden (1797-1864), fra Meråker. De bygslet Volden Nordre i Meråker.
6. Tomas f. 1764.
7. Anne f. 1765. Det kan ha vært denne Anne som ble g.m. en Christoffer Evensen Uthus (trolig selbygg). De hadde en sønn som ble døpt i Tydal:

Even f. 1802.

8. Lorentsie (1768-1838), gift med Tomas Olsen Græsli (1762-1816), se Gresligjerdet.
9. Ingeborg (1769-1814), gift med Jon Olsen Aas (1758-1837), se Ol-Olsgarden.
10. Beret (1772-1846), gift med Ingebrigt Olsen Stugudal (1767-1861) fra Stuedal Øvre (bror til ovennevnte Åkle-Berit). Ingebrigt og Berit Gudmundsdr. flyttet til Tømmerås Nordre i Meråker og fikk barna:
 - a. Ole (1798-1877), g. 1.gang m. Lusie Voldmo f. 1786. G. 2. gang m. Johanna Andersdr. Krogen (1806-1866).
 - b. Anne (1801-1884), g.m. John Hansen Tangen (1790-1850). De bygsla Tømmerås i Meråker fra 1826.
 - c. Anne (1804-1887), g.m. Lars Larsen Kvernmo (1805-1865), bodde på Kværnmo Søndre 35/3 i Meråker.
 - d. Thomas (1809-1848), g.m. Marta Svendsdr. Bjørknes (1814-1875), bodde på Nustad Mellom 22/2 i Meråker.
 - e. Gudmund f. 181 Han var rokkmaker og døde av forblødning etter at han stakk seg i låret med en kniv.
 - f. Marit f. 1819, ugift. Hun fikk med Peder O. Bentz dattera: Olga f. 1850.

Ole og Berit

I skiftet etter Gudmund i 1792 blir det opplyst at sønnen Ole «bebor den halve gaard del af arvetomten». Garden var nå i ferd med å bli delt i to bruk. Det ene ble drevet av Ole, og det andre av ovennevnte Peter Gudmundsen, som kom til å flytte ut til husmannsplassen Pettersbakken. Det skjedde trolig allerede før 1801, for under folketellinga dette året er Peter oppført som husmann. Dette året oppsto en brann på garden som kom til å forverre kåra for dem som bodde der. Da Berit ble enke etter Ole, som døde i 1804, greide hun ikke å svare bygselleia etter at kreditorene tok sitt. Hun flyttet ut og bosatte husmannsplassen Hilmogjardet et stykke ovenfor tunet. Se denne, der barna også er nevnt.

HILMO (ØVERGARDEN)

g.nr. 164, b.nr. 6

Dette er den eldste garden i grenda og stedet for den opprinnelige Hilmogarden. Husa har trolig også stått på samme sted som i senere tid. Ved utgraving av kjelleren omkring 1960 kom det til syne brannskadde stokker og dørstykker m.m. som var bevart under et lag av leire.

Ole og Berit

Vi har foran omtalt befolkninga på Hilmo fram til ca. 1800. Da hadde Berit Olsdatter fra Stuedal Øvre og Ole Gudmundsen overtatt bruket. Berit var den i samtid og ettertid anerkjente veverske av åklær og ble derfor kalt for «Åkle-Berit». Vi viser til nærmere omtale av henne og hennes arbeider i bind I, side 135 - 138.

Berit og Ole hadde mange barn:

1. Gudmund (1789-1810). Han omkom under ei ulykke på Gilså gruve.
2. Marit (1792-1848), g. 1. gang m. Ole Andersen Græsli (1771-1834), se Ol-Andersgarden. Marit ble g. 2.gang m. Hans Jonsen Nordaune (1803-1888) fra Nordaune 27/1 (Ustgarden) i Haltdalen.
3. Ingeborg (1794-1859).

4. Anne f. 1796.
5. Ole (1799-1876), gift med Guri Ingebrigtsdatter Græsli (1800-1862) fra Jo-Nilsgarden. De fortsatte som husmannsfolk i Hilmogjardet, se dette.
6. Kari (1802-1852), g. 1. gang m. Ole Olsen (1791-1837), se Håvoldsenget. Kari ble g. 2.gang m. Oles søstersønn Hans Nilsen (1807-1880).
7. Ole (1805-1807).

Som nevnt foran brant husa på garden i 1801. Berit og Ole kom nå i store økonomiske vanskeligheter. Ole døde i 1804 mens Berit ventet sitt siste barn. Boet etter Ole viste stor gjeld. Noen av kreditorene var kjøpmenn i Trondheim som hadde solgt garn til Berit. Vevinga kunne ikke ha gitt noe økonomisk overskott, og eiendelene måtte selges slik at kreditorene fikk dekket noen av fordringene sine. Det hjalp litt at Berit fikk ettergitt 20 riksdaler i gjeld til Tydal kirkefond. Men det kunne ikke hindre at Berit så seg nødt til å gå fra garden. Hun flyttet med barna til ei stue et stykke ovenfor garden og tok husmannskår. Plassen fikk namnet Hilmogjardet, og blir omtalt særskilt senere.

Svend og Kari

Hilmo var på denne tida eid av familien Krogh, og ny fester etter Berit og Ole ble Svend Jonassen Storli (1744-1820), fra Storlia i Ålen. Han var gift med Kari Olsdtr. Engesvoll (Liavoll) (1750-1810), også fra Ålen. Begge kom hit fra Midtaune 28/1 i Haltdalen, og ei ny slekt kom altså til garden. Svend var bror til den i si tid velkjente politimester Mons Lie i Trondheim. Han var oldefar til dikteren Jonas Lie.

Kari og Svend hadde mange barn, men bare fire av dem ble med til Tydal.

1. Ole, f. 1773, ble lensmann i Haltdalen. To av barna til Ole gjorde tydalinger av seg. Peder Olsen Ramlo kom først til Aasgård Østre og overtok Evenhaugen i Østby i 1838. Jonas Olsen var ei tid bruker av Henmo Midtre, og overtok Evenhaugen da broren døde.
2. Kirsti (? - 1861) ble gift med Peder Bersvendsen Ramlo og bosatte seg på Midtaune i Aunegrenda. De hadde ni barn. Ett av dem, Jonas Pedersen (1807-1906), kom til Hilmo og overtok husmannsplassen Aunet.
3. Kari (1780-1869) ble gift med Jens Jonsen Græsli (1787-1869) se Jensgarden.
4. Jon f. 1782, ble gift med Karen Pedersdatter Aasen (f. 1781 eller 1783, død 1847). Hun var fra Åsplassen i Haltdalen og søster til Peder (1787-1846), se Berget Nedre. Jon overtok halve garden etter faren i 1810. Han flyttet senere husa sine og bygde opp bruket som ble kalt Nergarden.
5. Arne (1783-1865) ble gift med Marit Jonsdatter (1796-1845) fra Jensgarden i Gresli. Se mer om familien under Arnebakken.
6. Jonas f. 1786, bosatte seg i Trondheim.
7. Mette (1788-1873) giftet seg med Hans Estensen Almås (1776 -1843) fra Singsås. De overtok halve garden.

Som enkemann ble Svend Jonassen oppattgift med Galu Gudmundsdr. (1759-1837) (se foran), enke etter Peder Pedersen (1763-1805) fra Greslimo Vestre.

Mette og Hans

Hans Estensen var snekker og tømmermann og kom til Hilmo i 1807 eller 1808 for å være med på ombygging av Hilmo-brua. Han bodde hos Svend Jonassen og fikk snart et godt øye til dattera Mette. Men

gubben likte ikke denne romansen, for Hans var en lystig fyr. Faren bestemte derfor at Mette skulle sove i samme kove som foreldra. Men Hans visste råd. Ei gammel finnekone som gikk på legd, ble smuglet ned i senga til Mette uten at gubben ante uråd. Slik skaffet Mette og Hans seg muligheter til å være uforstyrret sammen. Og gubben måtte gi etter for deres ønsker. Mette og Hans ble viet i Tydal kirke i 1809, og fikk barn samme året.

Hans og svigerfaren må etter hvert ha kommet godt overens. For etter at kona døde i 1810, delte Svend Jonassen garden mellom sønnen Jon og svigersønnen Hans. Sjøl giftet han seg oppatt med enka Galu Gudmundsdatter i Greslimoen og flyttet dit.

Jon og Hans drev så ei tid hver sin del av garden. Jon og Karen bodde i østre, og Hans og Mette i vestre. Men etter hvert som begge familiene fikk mange barn, ble det kanskje trangt om plassen. Karen og Jon flyttet ut og bygde som nevnt opp Nergarden.

Mette og Hans ble boende i det gamle tunet, og den opprinnelige garden fikk nå navnet Øvergarden. De fikk mange etterkommere:

1. Svend, f. 1809, ble gift med søskenbarnet sitt Anne Pedersdr. f. 1802, fra Midtaune i Aunegrenda. Familien flyttet til Skjerstad i Nordland. En sønn av dem, Martin Svendsen, kom tilbake og var noen ungdomsår på Hilmo.
2. Esten (1812-1899), giftet seg med søstra til Anne, Kjersti Pedersdatter, f. 18 De overtok som brukere av garden, se nedenfor.
3. Gullaug f. 1814. Hun flyttet til Mostadmarka i 1841.
4. Kari (1817-1895) ble gift med Bernt Olsen Greslivoll (1814-1857), se Bernrommet.
5. Ole f. 1821 ble gift med Marit Jonsdatter Østbyhaug, f. 1821. De ryddet og bosatte en husmannsplass under Hilmo-garden, se Haugen 164/11.
6. Peder f. 1824 g.m. med Lisbet Henningsdr. (1827-1870), se Stugudal. De bodde ei tid på Klokkervolden i Stugudal. Som enkemann reiste Peder til Amerika sammen med barna. Se mer om familien under Klokkervold.
7. Lars f. 1827. Han flyttet til Trondheim ca. 1841.

Esten og Kjersti

De overtok Hilmo etter at far til Esten døde i 1843. Deres barn:

1. Mette f. 1838. Med Ole Halvorsen Aas f. 1841, se Halvorsgarden, fikk hun sønnen:
Esten, f. 1863.
Mette giftet seg senere med Ingebrigt Olsen Hilmo f. 1838, fra Hilmogjardet. De fikk sønnen:
Ole Kristian f. 1868.
2. Hans f. 1842, trolig død før 1847.
3. Kjersti f. 1845. Med Ole Didriksen Heggset f. 1841, fra Hegstad 114/8 (Øver-Heggset) i Flora fikk hun dattera: Mette Kristine f. 1868. Ole Didriksen ble senere g.m. Kari Jonsdr. Græsli f. 1844, se Jensgarden 166/4.
4. Hans f. 1847. Trolig var det denne Hans som ble g.m. Magli Kristiansdr. (Nesvoll?) fra Kåsen 79/1 i Ålen. Ifølge Reitans bygdebok for Ålen hadde Magli og en del av hennes familie utvandret til Iowa i 1868. Trolig ble de gift i Amerika.
5. Peder f. 1851.

6. Kari f. 1854.
7. Anne f. 1858, trolig død før 1860.
8. Anne f. 1860.

Hilmo var et leilendingsbruk som ifølge opplysninger i folketellinga i 1865 kunne fø 2 hester, 11 kyr og 22 småfe. Esten var sjøllært dyrlege og ble søkt langvegs fra som hestedoktor. Mange bruk hadde færre inntekter og mindre ressurser, men familien valgte likevel å forlate garden. I 1869 emigrerte alle sammen til Amerika, og Hilmo ble på nytt festedelig.

Johan og Berit Andersdtr.

Den nye slekta som kom til Hilmo, var også fra Haltdalen. Lusie Trondsdatter og Johan Jonsen Ramnan hadde kjøpt en tredjedel av Ås Nordre, senere kalt Jehangarden, i 1829. Sønnen deres, Johan, bygsla Øvergarden i Hilmo etter Kirsti og Esten. Bygselbrevet ble utskrevet i 1874. Johan Johansen Aas (1837-1923) var g. 1.gang m. med Berit Andersdtr. Aune (1839-1878) fra Bortstuggu. De hadde barna:

1. Ole (1861-1930), gift med Marit Arntsdatter Græsli (1871-1899) fra Jo-Nilsgarden. De overtok en del av garden etter at far til Ole giftet seg for andre gang, se Hilmo Øvre.
2. Ragnhild (1864-1946). I folketellinga 1900 er hun oppført som syerske. Hun flyttet med broren Ole til Hilmo Øvre.
3. Johan, f. 1866, døde ved fødselen.
4. Anders (1868-1886).
5. Johan f. 1871, reiste til Amerika.
6. Berit Lusie, f. 1874, gift med John Bjørgum (1860-1915) på Bjørgan 22/1 i Haltdalen.
7. Berit (kalt Litj-Berit) f. 1878. Hun fikk barna:
 - a. Albert, f. 1899 (Far: arbeider Ole Einarsen Sæter fra Bratsberg, død i 1927). Albert reiste til Hedmark på arbeid i 1924 og ble der gift med Karla Nøtterud f. 1907, fra Brandbu. De fikk barna:
 1. Arne f. 1925, g.m. Anne Heksem fra Haltdalen og bosatt der. Arne vokste opp hos sin gammeltante Berit Lusie på Bjørgan.
 2. Astrid Olaus f. 1926, oppvokst på Rønningen i Ålen, der bestemora Litj-Berit var taus. Astrid Olaus er g.m. Kåre Bårdstu fra Ålen og bosatt der.
 - b. Martin Birger (1905-1937) (Far: Peder Norbye, Selbu). Martin B. drev butikk på Selbustrand og druknet på Selbusjøen da en lastebil gikk gjennom isen.
 - c. Ingeborg f. 1912, døde etter 4 dager. (Far: Jens Pedersen Hilmo (1886-1964) fra Aunet 164/10.) I fattigkommisjonens forhandlingsprotokoller fra 1900 er det opplyst at Litj-Berit bor heime, og at hun er noe svak til å arbeide. Foreldrenes bo er overgitt til konkursbehandling, og Berit trengte fattighjelp. Også sønnen Albert hadde vansker med å få seg arbeid slik at han kunne forsørge familien, og de to barna vokste opp hos slektninger.
8. Ingeborg f. 1878 (tvilling), døde etter 15 uker.

Johan og Berit Berntsdtr.

Etter at Johan ble enkemann, giftet han seg oppatt i 1884 med Berit Berntsdatter (1858-1938) fra nabobruket Kvernmoen. Med henne fikk Johan seks barn til:

1. Bernt (1881-1961). Han emigrerte til Amerika.
2. Ingeborg (1886-1953) ble gift med Johan Solbakken fra Stjørdal. De reiste også til Amerika.

3. Anders (1889-1916).
4. Anne Elisabet (1893-1980), g.m. Oliver Estensen Græsli f. 1884, fra Tømmerås. Oliver døde under spanskesjuka i jula 1918. Sønnen Emil ble født tidligere på året. Anne Elisabet flyttet til Støren. Emil arbeidet der som kommunesekretær og ble g.m. Klara Folstad f. 1921.
5. Johan Birger (1897-1963), se nedenfor.
6. John, f. 1902, reiste til Amerika. Han var gift med Gyda Galåsen, 1909, fødested ukjent.

Berit Berntsdatter og Johan drev nå Hilmo videre med hjelp av Ole og de andre barna. Omkring 1895 ble tunet flyttet til ei annen tomt. Det ble da bygd opp ei ny stue, mens gamlestua ble flyttet med og brukt til sommerstue. Ole stiftet egen familie, men kona døde allerede i 1899. I 1900 arbeidet han på carbidfabrikken i Meråker sammen med halvbroren Bernt.

I 1904 ble garden delt. Faren beholdt ene halvdel og husa på det gamle tunet, mens sønnen Ole flyttet ut og bygslet den andre halvparten. Bygselbrevet ble utskrevet i 1906, og Ole var da i ferd med å føre opp fjøsbygningene. Se mer under Hilmo Øvre.

På denne tida hørte fire setrer til Øvergarden: Granlundseteren, Movollen, Hynnøyvollen og Hyllingvollen. Bare de tre siste var i bruk i begynnelsen av 1900-tallet. Etter garddelinga falt Movollen og Hynnøyvollen på bruket til Berit og Johan.

Birger og Ingeborg

I 1895 fikk alle Hilmo-gardene ny bygselherre da Thomas Angells stiftelser kjøpte eiendommene fra Thonning Owesens dødsbo. I 1921 kjøpte så brukerne gardene og plassene sine og ble sjøleiere. Kjøper av Hilmo ble Johan Birger Johansen. (Han brukte vanligvis bare navnet Birger.) Berit og Johan fikk en kåravtale med sønnen og den østre stua i hovedbygninga til kårstue. Kjøpesummen var 5.610 kroner, og verdien av kåret ble satt til 500 kroner årlig.

Johan Birger var gift med Ingeborg Pedersdatter Myrmo f. 1903, se Myrmo. De drev garden til 1949, da hele familien reiste til Amerika og slo seg ned i Everett i staten Washington. Barna deres som ble med var:

1. Johan Arthur f. 1924, gift med Evelyn Maison (1922-1992). Bosatt i Davenport, Iowa. Deres barn:
 - a. Signe Kay f. 1950, g.m. David Allan Conover 1950.
 - b. Sonja Evelyn f. 1951, 1. gang m. James Robinson f. 1951. G. 2. gang m. Robert Schmidt f. 1956.
 - c. Sylvia Christine f. 1953, g.m. Mark Nyenhuis f. 1950.
 - d. Chris Arthur f. 1956, skilt.
2. Bjørn Inge (1928-1969). Han var g.m. Virginia May f. 1928. De fikk barna:
 - a. Diane May f. 1956.
 - b. Leonore Elaine 1961, g.m. Richard Pellesier f. 1962.
 - c. (Fosterbarn:) Penny Lae Baker f. 1961, g.m. Donald Charron.
3. Inger f. 1931, m. John Harvel Dow f. 1916. De bor i Everett, Washington og har barna:
 - a. Karen Louise 1951, g.m. Lee Curtis.
 - b. Dennis Harvel f. 1952, g.m. Kathy Jo Thomasen f. 1952.
 - c. David Allan f. 1954.
 - d. Ingrid Elaine 1956, tidligere g.m. Dave Barber.
 - e. Erik Birger f. 1965.
4. Per f. 1941, m. Mary Joy Sullivan f. 1944, bosatt i San Fransisco.

Marit og Ola

Enda en gang kom ei ny slekt til Hilmo. Kjøper av Hilmo etter Birger og Ingeborg ble Marit Ressel (1905-1983) fra Meldal, g.m. Ola Grytbakk (1895-1980) fra Rindal. De fikk barna:

1. Margit (1931-1945).
2. Ottar f. 1933.
3. Jorulf f. 1935, g.m. Reidun Othelie Ås f. 1936, se Bergtun 167/53.
4. Solaug f. 1939, g.m. Odd Øyvind Trøan f. 1936, fra Meråker. De bor i Meråker.

Det ble Ottar som tok over garden, men han måtte gi opp gardsdrifta av helsegrunner og flyttet inn i kommunal trygdebolig på Jens Aashaugs Minne. I 1985 tok så Jomar Grytbakk, sønnen til Jorulf, over. Han arbeidet på den tida på Svalbard, og flyttet til Hilmo i 1987.

Jomar og Kristin

Jomar Grytbakk er f. 1960 og er gift med Kristin Kåsen f. 1967, se Rotvolden. Kristin og Jomar har barna:

1. Renate f. 1987.
2. Ole Henrik f. 1989.

Hilmo er nå et bruk på ca. 60 mål innmark og omlag 500 mål skog som ble tillagt bruket ved kjøpet i 1921. Garden er dessuten med i Hilmo fordyrkingslag, som har dyrket opp mye vest for Henningsdalen. Bruket sluttet med kyr allerede omkring 1970, men hadde sauer til begynnelsen av 1980-åra. Nå er det ingen dyr på garden, og jorda leies bort til naboene. Jomar har drevet med skogsarbeid og Kristin arbeider nå som assistent ved Tydal helsehus.

Husa på garden består av fjøsbygning fra slutten av 1930-åra, våningshus fra 1954 og påbygd i 1974, bur, garasje og redskapshus.

Fra b.nr. 6 er fradelte tomtegrunn til Movollhytta I og II (b.nr. 26 og 27) i 1985. Videre har en teig vært bortfestet til Hilmo fordyrkingslag siden 1983.

HILMO NORDRE (NERGARDEN)

g.nr. 164, b.nr. 5

Dette bruket ble som nevnt ovenfor bygd opp av Jon Svendsen f. 1782 og Karen Pedersdatter Aasen (1783-1847) fra Haltdalen etter at faren hadde delt Hilmo mellom Jon og svigersønnen Hans Estensen i 1810. De delte jorda og husa til å begynne med, men Jon fikk bygd opp hus på et nytt tun.

I forarbeidet til ny matrikkel i 1824 blir det opplyst at Nergarden fødte én hest, 10 kyr og 24 får. Bruket var skyldsatt til samme verdi som Øvergarden, og begge var leilendingsbruk under oberst von Krogh.

Jon og Karen

Karen og Jon fikk disse barna:

1. Svend f. 1809, ble gift med Lisbet Olsdtr. Aas f. 1805, fra Jenshaugen Vestre. De fikk barna:
 - a. Jon f. 1836, g.m. Anne Lisbet Ingebrigtsdtr. f. 1837, fra Bønsgarden (Haugen Øvre). De emigrerte til Amerika med tre barn i 1866, se Bønsgarden.

- b. Peder f. 1842.
 - c. Kari f. 1846. Hun flyttet trolig til Holtålen i 1862, senere til Byåsen i 1866.
2. Peder f. 1810, døde etter vel to måneder.
3. Peder f. 1815, g.m. Magnhild Estensdtr. fra Lillebakken 48/1 Haltdalen. Før ekteskapet hadde Magnhild dattera:
- Ingeborg f. 1834.
- Barn i ekteskapet med Peder:
- a. Kari f. 1842
 - b. Jon f. 1844.
 - c. Kari f. 1847.
 - d. Edvard (ukjent f. år).

Peder og Magnhild flyttet fra Tydal og slo seg ned i Leksvik.

4. Kari f. 1823. Med Ole Svendsen Ramlo (Nysetvold) (1827-1912) fikk hun sønnen: Svend f. 1850. Utvandret til Amerika. Kari flyttet til Holtålen i 1841.

Vi vet ikke hvordan det gikk med Karen og Jon, men trolig flyttet de fra bygda.

Holger og Maren

Etter Lisbet og Svend kom nye brukere på Nergarden. Anders Andersen Rathagen (ca. 1804-1855) flyttet til Tydal i 1851 fra Haltdalen med kone Magnhild Taraldsdatter (1797-1880). Slekt til Anders kom opprinnelig fra garden Kleven 1/2 i Ålen, tidligere husmannsplass under Storlia. Barna deres som ble med til Tydal var:

1. Holger ca. 1831, g.m. Maren Larsdtr. Løvøen f. 1836, fra Løvøen. De førte gardsdrifta videre etter at faren til Holger døde i 1855. Maren og Holger fikk disse barna:
 - a. Magnhild f. 1858, trolig død før 1863.
 - b. Anders f. 1858.
 - c. Lars f. 1861.
 - d. Magnhild f. 1863.
 - e. Jokum 1864.
 - f. Rebekka f. 1866.
2. Anders f. 1835.
3. Berit (1839-1926) ble gift med Ole Olsen Aune (1834-1927) (Spellmann-Ola), se Olagarden.

Andersen Andersen d.y. var den første Amerika-utvandrer fra Tydal. Han dro i 1856, og var bare 21 år da han reiste. Ei søster, som ble igjen i Haltdalen, og mannen hennes reiste samtidig. Det er mulig at Anders ble sendt over til Amerika for å undersøke forholda i det nye landet, for året etter utvandret hele 19 tydalinger fra Hilmo og andre grender. I 1866 dro også eldstebroren Holger med hele sin familie. Mora Magnhild flytta da til dattera Berit som var gift på Aune, og døde der, 83 år gammel.

Nye folk på Nergarden ble Olava Tomasdatter og Kristoffer Svendsen fra Haltdalen. De hadde barna Tomas og Johanna. Kristoffer var bror til den kjente legpredikanten Faste Svendsen. Denne familien ble imidlertid bare ei kort tid på Hilmo.

Guri og Ellev

Omkring 1870 overtok Ellev Tomassen Aaslien (1835-1895) bygselen av Nergarden. Han var gift med Guri Ingebrigtsdtr. (1839-1890) fra Bønsgarden. Før de tok over Nergarden, bodde de hos onkelen til Ellev på Ol-Olsgjardet i Ås, og det er også trolig at familien hadde tilhold på Ellefrommet i Åsdalen en periode.

Guri og Ellev hadde barna:

1. Berit f. 1859. Hun var heimeværende i 1891, men reiste senere til Amerika og ble der g.m. Hans Hansen Lian f. 1863, fra Lien 172/6 (sønn av Litj-Hans).
2. Tomas f. 1866, g.m. Guri Berntsdatter (1863-1937) fra Kvernm De reiste til Amerika i 1908.
3. Ingebrigt 1872-1873.
4. Ingeborg 1877-1901.
5. Gidsken f. 1877 (tvilling). Hun utvandret til Amerika og ble der g.m. Peder Einarsen Uthus f. 1882, fra Uthusplassen 110/5 i Flora.
6. Ingebrigt 1882-1883.

Ellev Tomassen druknet i Hynna i 1895. Sønnen Tomas tok da over og drev garden. Han flyttet tunet nedenfor lia, der det nå ligger. Flyttinga var påbegynt like før faren døde, og Tomas fullførte arbeidet med ny stuebygning, fjøs og stabbur. Den gamle stuebygninga ble flyttet til det nye tunet og brukt til sommerstue. I 1908 reiste imidlertid Tomas og Guri til Amerika, og bruket ble nå drevet på forpaktning av naboen Jon B. Hilmo.

Per og Jenny

Da Hilmo-gardene ble solgt av Thomas Angells stiftelser i 1921, ble Nergarden kjøpt av Jenny Olsdatter Aune (1899-1992), fra Nordpågjarde på Aune, og mannen Per Jonsen Hilmo (1893-1964). Per var sønn til forpakteren Jon B. Hilmo på Kvernmoen.

De to gardene hadde tre setrer i lag, Skørbergvollen, Stugguvollen og Fjellvollen (som den ble kalt i Stiftelsenes eiendomsbeskrivelse i 1910. Den lå ved Usmesjøen og er kanskje den samme som Sjøvollen). Ved kjøpet i 1921 fikk Nergarden utlagt egen seter, Usmesjøsetra. Den ble imidlertid aldri brukt, men utleid til folk i Flora. De på Nergarden fortsatte å setre sammen med Kvernmoen og vekslet om å bruke setra på Sjøvollen og Stuguvollen. Skørbergvollen var vårseter, (tidligere også brukt om høsten), men ble lagt ned i begynnelsen av mellomkrigstida. Sjøvollen var lengst i bruk, og der setret Nergarden til noen år etter andre verdenskrig.

Jenny og Per hadde disse barna:

1. Kari f. 1923, gift med Gunnar Ørås (1920-1975), fra Selbu. De bosatte seg på Evjetun 83/28 i Selbu og fikk ett barn:
Anne Jorun f. 1955, g.m. Steinar Norheim f. 1945, fra Gaupne i Sogn. De bor i Malvik.
2. Jon f. 1924, g.m. Ane Marta Olafsdtr. Svelmo f. 1928, se Nyhagen og Håvoldsenget. De overtok som brukere, se nedenfor.
3. Ola Aune f. 1928, gift med Jorunn Mikalsdtr. Uglem 1926, se Sjøgløtt. De bosatte seg først på Sjøgløtt i Stugudal, men flyttet senere til Trondheim. De har barna:
 - a. Per Mikal 1954, g.m. Jorunn Henny Larsen f. 1957, fra Svolvær. Bosatt i Svolvær.
 - b. Berit Kristine, f. 1958, s.b.m. Arne Stabbursvik f. 1957, fra Trondheim. Bosatt i Trondheim.
4. Magli f. 1930, g.m. Nils Johansen Kjøsnes (1931-1983), fra Selbu. Bosatt i Selbu. Deres barn, alle bosatt

i Selbu:

- a. Petrine 1962, g.m. Terje Korsvold f. 1960, fra Selbu.
- b. Jenny f. 1962 (tvilling), g.m. Morten Uglemsmo f. 1961, fra Selbu. (Morten er sønn av Anna og Hermann Uglemsmo, se Haugen 165/32 i Gresli).
- c. Johan Peder, f. 1968.

Jon og Ane Marta

Da Per Jonsen døde, overtok Jon og Ane Marta bruket. Jon arbeidet etter krigen på anlegga i Tydal om sommeren og i skogen om vinteren. Jorda ble i stor grad drevet av kona og ungene. Familien hadde hest, 6-7 kyr, ungdyr og sauer. Frem til 1960-tallet dyrket Nergarden også korn, slik som de andre gardene på Hilmo. Sauene kvittet de seg med omkring 1960.

Ane Marta og Jon har disse barna:

1. Jenny f. 1955, g.m. Gunnbjørn Berggård f. 1952, se Berggård boligfelt, tomt 20.
2. Per Gustav, f. 1957, g.m. Kirsten Olava Hofstad f. 1960, fra Ålen, se nedenfor.
3. Bernt Olav f. 1959, g.m. Ingebjørg Bang f. 1961, fra Romedal i Stange. De bor i Trondheim, der Bernt O. arbeider som bergingeniør og Ingebjørg som bibliotekar.
4. Olga f. 1962, g.m. Rolv Lundheim f. 1962, fra Ørsta. Begge er biologer av utdanning og bosatt i Trondheim. Olga arbeider ved Direktoratet for naturforvaltning, Rolf som forsker for Nestlé.

Per Gustav og Kirsten Olava

Fra og med 1991 overtok Per Gustav bruket og driver dette sammen med Kirsten. Hun er dessuten lærer ved skolen i Tydal.

De bygde nytt våningshus på garden i 1985 der den gamle stua til Tomas Ellevsen sto. Sommerstua ble revet allerede i 1920-åra. Ane Marta og Jon bor nå i det tidligere våningshuset, som de satte opp i 1959 - 60. Fjøs og låve ble bygd omkring 1950, og på garden finner vi ellers stabbur og garasje.

Per Gustav og Kirsten har barna:

1. Jo Vegard, f. 1987.
2. Svein, f. 1990.

Nergarden har nå omkring 180 dekar innmark inkludert teiger i Hilmo fôrdyrkingslag. Til bruket hører også en del skog som ble utlagt ved kjøpet i 1921. Det har en kvote på 15 mjølkekyr, og de er på Tydal felleseter om sommeren.

Fra gardens b.nr. er fradelt Skørbergvollen b.nr. 23 til Tomas Angells stiftelser i 1980. Dessuten er det bortfestet et område til Hilmo fordyrkingslag siden 1984.

AUNET

Tidligere navn: Sivertplass

g.nr. 164, b.nr. 10

Aunet har vært husmannsplass under Hilmo, og trolig den første husmannsplassen som ble bosatt. Det er imidlertid uvisst når plassen ble ryddet. Skadetakstene etter Armfeldts tilbaketog i (1718-1719) forteller

om tap hos husmann Jon Eriksen på Hilmo. Hvem denne Jon Eriksen var vet vi ikke, men han kan ha bodd på Aunet.

Tradisjonen vil ha det til at det ble bygd ei stue på Aunet i 1723. Denne ble senere flyttet lenger opp og brukt til eldhus eller masstu. Huset står fortsatt og brukes som stabbur på garden. Det opprinnelige tunet lå ca. 20 meter nedenfor nåværende hus.

Jon Eriksen kan ha vært far til den Jens Jonsen som var g.m. Berte Jensdtr., trolig fra Jensgarden i Gresli (f. ca. 1739). De hadde dattera:

Guri f. 1767.

Peder og Beret

De første som vi vet sikkert bodde på Aunet, var Peder Halvorsen (1734-1785) og Beret Jonsdtr. Aas (ca. 1738-1827), fra Lunden. Peder var sønn av Halvor Jonsen og Beret Henningsdtr. Græsli (ca. 1685-1772) fra Ol-Andersgarden, som bodde på Bjerken i Flora. I 1762 bodde Peder i Sersjantgarden, men Jon Halvorsen, en bror av Peder, bodde på Hilmo. Begge var gruvearbeidere.

Nevnte Jon Halvorsen (f. 1824) var g.m. Anne Hansdtr. (1734-1813), og de bodde senere på Stormoen i Roltdalen. De hadde 8 barn, hvorav eldstedattera Berit (1759-1791) ble født mens de bodde på Hilmo.

Peder Halvorsen og Beret Jonsdtr. giftet seg i 1765. De flyttet til Hilmo og fikk disse barna:

1. Halvor (1769-1822), se nedenfor.
2. Ingeborg (1770-1844), oppfostret på Ustvollen på Kyllø i Selbu, Ole Olsen Kjøsnes (1760-1835). De var brukere på Kjøsnesnesset (Ol-Orsrommet) i Vikvarvet i Selbu og fikk barna:
 - a. Ole Olsen Vold (1800-1872), g.m. Ragnhild Jonsdtr. Sandvikstrøen (1807-1885). De flyttet senere til Klæbu.
 - b. Peder f. 1804, g. 1. gang m. Eli Pedersdtr. RønsbergsMarkåen f. 1810, fra Markåen Østre 101/10 i Selbu. Peder ble g. 2. gang m. Ragnhild Jonsdtr. Hoemseengan. Peder bodde på Sjurdsøya under Overvik i Selbu.
3. Berte f. 1775.
4. Jon (1777-1851). Han var smelter ved hytta i Mølnåa og bodde i 1798 på Ustvollan på Kyllø, i 1801 på Litj-Evja i Selbu. I perioden 1811-1847 var han bruker på Evjebakken 83/16 (Nøvelbakken) i Selbu. Før han ble gift fikk Jon med Ingeborg Gunnarsdtr. Evjebakken tvillingene:
 - a. Gunnar f. 1798, m. Berit Bersvendsdtr. Rolsetbakken.
 - b. Berit f. 1798, døde som spedbarn.

Jon ble g. 1. gang m. Anne Pedersdtr. Bårdsgård (1779-1819) fra Selbu. Barn i 1. ekteskap:

- a. Dødfødt gutt i 1808.
- b. Berit f. 1810, død som barn.
- c. Peder f. 1813, død som barn.
- d. Peder f. 1816, død som barn.

Jon ble g. 2. gang m. Anne Katrine Olsdtr. Bjørnør (1782-1850), fra Selbu.

Barn i 2. ekteskap:

Peder (1822-1896), g.m. Ragnhild Jonsdtr. Uglem (1821-1904) fra Selbu.

5. Marit (1782-1857), g.m. Ingebrigt Andreassen (1776-1861), se Bakken i Ås.

Halvor og Marit

I 1801 var Halvor Pedersen husmann på Aunet. Han var gift med Marit Olsdtr. Rønsberg (Rolset?) (1779-1833) fra Rolset Vestre 106/2 i Selbu. Berit, mor til Halvor, bodde fortsatt på Aunet. Dessuten bodde to andre enker på plassen, og de var mor og datter. Lisbet Jonsdtr. f. 1732, var enke etter Peder Pettersen som døde i 1785, og dattera Sigrid f. 1770 var enke etter Ole Larsen som døde i 1798. Sigrid hadde sønnen Ole hos seg. Han var født i 1798 (disse er også nevnt under Hilmo).

Halvor og Marit hadde disse barna:

1. Berit, f. 1798, døde etter 18 uker.
2. Peder f. 1799, g.m. Berit Einarsdtr. (Enoksdtr.?) Nettet f. 1801. De fikk barna:
 - a. Berit (1824-1900), gift med Peter Simonsen (1827-1907) fra Stordalen. De emigrerte til Amerika i 1866 og slo seg først ned i Lansing. I 1877 flyttet de med prærievogn til Lake Sinai i det daværende Dakota territoriet. De fikk fire barn som levde opp: Mattie f. 1857, Ole (1860-1945), Sivert (1862-1950) og Berntine (1871-1916).
 - b. Marit f. 1826.
 - c. Halvor f. 1828.
 - d. Erik f. 1831.
 - e. Agnes f. 1834.

Peder og Berit overtok plassen etter at far til Halvor døde i 1822, men hele familien forlot Hilmo og flyttet til Stjørdal i 1834 eller 1835.

3. Ole (1804-1886), gift med Guri Pedersdatter (1806-1884) fra plassen Henmo Vestre. De festet husmannsplassen Sjursgjardet i Østby og bodde der til de døde. Se Bakken i Østby (Sjursgjardet).

Guri og Jonas

Da husmannsplassen Aunet ble ledig, overtok Jonas Pedersen f. 1807, g.m. Guri Jonsdatter (1798-1865) fra Jensgarden i Gresli. Jonas var dattersønn til den tidligere eieren av Hilmo, Svend Jonassen. Foreldrene til Jonas var Peder Bersvendsen Ramlo, g.m. Kirsti Svendsdtr. Midtaune, begge fra Haltdalen. Guri og Jonas hadde barna:

1. Peder (1831-1891). Han drev handel, ifølge folketellinga i i 1865. Ti år senere var han losjerende i Gresli og livnærte seg som kurvmaker. Peder giftet seg senere med Marit Svendsdtr. Aasgård (1836-1920) og bosatte seg på hennes heim plass, se Aasgård Østre.
2. Jon (1832-1914), g.m. Anne Estensdtr. Midtaune f. 1840, fra Midtaune 28/1 i Haltdalen. De bodde på Hestehagen (også kalt Jordmorrommet) under Prestrønningen i Haltdalen i 1860-åra. De fikk tre barn mens de bodde i Haltdalen:
 - a. Johannes f. 1864.
 - b. Marit f. 1867.
 - c. Ole f. 1869.Jon er i bygdeboka for Haltdalen omtalt som garver, med navnet Jon Jonassen Mo. Familien utvandret til Amerika en gang etter 1869, og trolig fikk de flere barn der borte.
3. Svend f. 1835. Utvandret til Amerika i 1857, ble gift der, men under den amerikanske borgerkrigen ble

han såret og døde.

4. Ole f. 1836. Utvandret til Amerika sammen med broren. Han ble også gift der.
5. Kjersti (1839-1888). Hun ble gift med Ole Olsen, se Hilmogjardet. De emigrerte også til Amerika.
6. Ingeborg f. 1843. Ifølge klokkeboka utvandret hun til Sverige i 1863. Ingeborg ble g.m. Erik Løhre, trolig fra Gauldalen. De var barnløse.

Inntil 1860-åra var våningshuset bare ei én-etasjes stue, såkalt lågstue. I 1864 ble det påtømmret loft på stua, og det var sikkert på høy tid til den store familien. Huset ble forøvrig brukt av Ella og Per-Jensa til etter andre verdenskrig, og de minnes det var et svært kaldt husvære. I 1865 fødte plassen 4 kyr og 4 sauer, og hadde en utsæd på ei tønne bygg og 3 tønner poteter.

Da Guri døde i 1865, giftet Jonas Pedersen seg oppatt med Ingeborg Olsdtr. Uglem (1842-1935) fra Selbu. Hun var 25 år ved bryllupet. Året etter fikk paret barnet Karoline, født i 1867. De hadde det ikke så lett økonomisk, og fattigkommisjonen ble betenkt over utsiktene til at Jonas skulle fø opp en ny, stor barneflokk på den vesle husmannsplassen. Han hadde tidligere fått fattigstøtte, og da sønnen Peder greide å tilbakebetale noe av fattighjelpe, bestemte presten at fattigkommisjonen skulle betale billett til Amerika for familien. Ingeborg og Jonas dro i 1868 med vesle Karoline. Noen av barna til Jonas fra første ekteskap hadde emigrert før, og flere kom over etterpå. De slo seg ned i Sør-Dakota. I Amerika fikk visstnok Ingeborg og Jonas enda åtte barn til, og Jonas levde til han ble omkring 90 år gammel.

Sivert og Beret

Nye husmannsfolk på Aunet ble nå Anne Halvorsdatter (1808-1882) og Peder Sivertsen (1795-1881), begge fra Selbu. Sammen med dem flyttet også sønnen Sivert f. 1836, som var g.m. Beret Didriksdatter f. 1836, fra Selbu. De var kanskje de egentlige driverne, for husmannsplassen ble lenge etter dem omtalt som Sivertplassen. Beret og Sivert fikk barna:

1. Anne f. 1863.
2. Ragnhild f. 1865.
3. Peder f. 1876, døde etter seks uker.

Husmenn hadde normalt ikke lov til å ta inn losjerende (inderster), men mange gjorde det for å få litt inntekter. Sivertplassen tok inn leieboerne Berit Olsdatter og Ole Jonsen fra Pettersbakken, som giftet seg i 1871. De fikk barna:

- a. Jon f. 1872.
- b. Ole f. 1875.
- c. Jens f. 1880.
- d. Martin (f. i USA).
- e. Tina (f. i USA).

Det ble altså to familier attåt «kårfolket», til sammen 11 personer på husmannsplassen.

I 1881 dro begge familiene til Amerika. Gamle Peder døde samme året, og kona Anne året etter. Plassen ble igjen ledig for nye familier som ikke ønsket eller så seg råd til å følge etter de mange som søkte lykken over havet.

Berte og Peder

Berte Jensdatter (1844-1935) fra Jenshaugen og Peder Olsen Aunetrø (1844-1933) fra Trøen hadde tatt inn som tjenestefolk på Hilmogjardet etter at de giftet seg. Husmannen Ole Olsen var enkemann, og tjenesteparet drev nok i realiteten plassen. Da Aunet ble ledig etter Amerikafarerne, valgte Berte og Peder å flytte dit med barna sine. Fremtidsutsiktene var nok bedre på Aunet, den fødte flere husdyr og hadde større åkerareal enn Hilmogjardet.

Berte og Peder hadde barna:

1. Kari (1871-1944), g.m. Jon Berntsen Hilmo (1861-1948), se Kvernmoen.
2. Ole (1873-1960), reiste til Amerika og slo seg ned i Sioux Falls, Sør-Dakota. Der ble han gift med Anna Laura Larson (1869-1939), som var datter av Ingeborg Jensdtr. Aas f. 1830, fra Jenshaugen Vestre, og Knut Larsen Mule fra Byneset. Ole og Anna Laura var altså søskenbarn. De bosatte seg senere i Baltic i Sør-Dakota. Ole og Anna Laura hadde bl.a. ei datter: Bertha (1906-1984). Hun var flere ganger på besøk til Hilmo.
3. Jens f. 1875, døde som barn.
4. Ingebrigt (1876-1898), druknet under fløting ved Eggafossen i Gauldal. Han ramlet uti like ovenfor fossen og greide å ta seg inn til land, men fikk ikke tak på det glatte svaberget. Han ble tatt av strømmen og ført utfor fossen.
5. Anne-Lisbet (1879-1968), overtok plassen, se nedenfor.
6. Bersvend (1882-1961), reiste til Amerika. Der ble han til daglig kalt Bennie. Han ble g. i 1912 m. Minda Otelia Berg (1893-1961) fra Byneset. De bodde i Baltic, Sør-Dakota. Barn:
Orvald Berg Hilmo (1914-1994), g.m. Myrtle Erickson f. 1915.
7. Jens (1886-1964), g. 1. gang med Kari Foss (1886-1922), fra Horg. De fikk barna:
 - a. Peder Ingvald (1915-1993), se nedenfor.
 - b. Borghild Johanne (1917-1994), g.m. Leif Mostervik f. 1922, fra Bessaker i Roan. Bosatt i Bessaker.
 - c. Signe Oddlaug (1917-1919), tvilling, døde i spanskesjuka. Andre gang ble Jens gift med Marit Losen (1893-1970) fra Flå og fikk disse barna med henne:
 - d. Karine 1923, g.m. Ame Johan Ness f. 1924, fra Trondheim. Bosatt i Abelvær i Nærøy.
 - e. Inger f. 1924, g.m. Jon Løhre f. 1920, fra Lundamo. Bosatt på Lundamo.

Jens drev bl.a. med skogsarbeid, og han arbeidet også i mange år ved Dovrebanen. Senere var han lenge ansatt i Vegvesenet som anleggsarbeider. Sønnen Peder kom tilbake til Tydal og overtok senere Aunet etter Anne-Lisbet.

Berte og Peder drev opp plassen, reparerte husa og bygde ut nye. Attåtnæring til jordbruket var jakt og fangst. Som alle andre i Hilmo fikk de nye bygselherrer da Stiftelsene kjøpte Hilmo i 1895. Stiftelsene eide forøvrig også husa. Siden Aunet var husmannsplass under Hilmo (Øvergarden), hadde husmannen seks dager pliktarbeid i slått og seks dager om våren, alt på husbondens kost. Dessuten hadde han plikt til å gjøre én dag vegarbeid på egen kost.

Disse pliktene falt bort da familien fikk kjøpe plassen sin i 1921. På denne tida var det 30 dekar innmark på Aunet, men bare 18 dekar var dyrket. Bruket fikk tillagt utmark ved Movollen og i Lomtjønnåsen, samt en teig fra innmarka opp til Gudbrandsegga. I tillegg fikk Aunet seterrett på Hynnøyvollen og Movollen sammen med hovedbruket, men det ble ganske snart slutt med setringa. Kjøpesummen for alt dette var

2.610 kroner i 1921. Det var mer penger enn en husmann kunne greie ut med, men sønnen Ole i Amerika sendte hvert år penger til avdrag på gjelda.

Anne-Lisbet

Etter at foreldra var døde, overtok Anne-Lisbet bruket og drev det til 1938, da hun solgte til sin brorsønn Peder Jensen (1915-1993). Han var tidligere kommet til Aunet for å besøke besteforeldrene en gang han var på veg til Østerdalen for å ta seg skogsarbeid. Det var imidlertid stort behov for arbeidshjelp på bruket, og Peder ble værende her. Husa på garden var dårlige, og Peder bygde nå nytt fjøs i 1939 og ny stue i 1950.

Øvergarden (til venstre) og Aunet i Hilmo. (1963)

Peder og Ella

Peder ble gift med Ella Pauline Myrmo f. 1915, se Myrmo, og de fikk barna:

1. Jens f. 1937, g.m. Tora Gurine Flakne f. 1941, fra Flora. De har nå overtatt som brukere, se nedenfor.
2. Eli f. 1939, tidligere g.m. Peder Kristian Aune f. 1931, fra Flora. Se Berggård boligfelt, tomt 4, der barna er nevnt. Eli er nå s.b.m. Bergsvein Myran 1936, fra Ålen. Bosatt i Ålen.
3. Kåre f. 1940, g.m. Mari Kjeldstad f. 1950, fra Selbu. De bor i Selbu, der Kåre er ansatt i Vegvesenet og Mari ved Kjeldstad sagbruk. Deres barn:
 1. Arnfinn f. 1972.
 2. Marita f. 1975.
 3. Elisabeth f. 1976.
4. Anne Mari f. 1942, g.m. Per Storrønning f. 1938, fra Ålen. De bor i Ålen og har barna:
 - a. Kirsten (1958-1959).
 - b. Kirsten f. 1960, s.b.m. Kristen Moan 1963, fra Ålen.
 - c. Heidi Elise f. 1961, s.b.m. Gunnar Ingar Bjerken f. 1948 og bosatt i Flora.
 - d. Toralf f. 1963, bosatt i Ålen. Han er for tida anleggsarbeider på Hitra. Se også Brattbakken 181/6.
 - e. Solbjørg f. 1965. Bosatt i Rognan.
 - f. Morten f. 1967, bosatt i Ålen.
 - g. Mona f. 1969, s.b.m. Tor Langeng f. 1961, fra Ålen. Bosatt i Trondheim.
5. Brit Åse f. 1943, g.m. Tomas Velve f. 1937, fra Selbu. De bor på Sandstad 81/3 i Selbu, og Tomas arbeider ved Trondheim E-verk. Barn:
 - a. Bjørg Toril f. 1961, g.m. Per Inge Osgjelten f. 1962, fra Os i Østerdalen. Bosatt i Os.
 - b. Siri f. 1963, s.b.m. Per Søilverud f. 1965, fra Lier ved Drammen. Bosatt i Selbu.

- c. Eva f. 1964, g.m. Atle Guldseth f. 1961. Han er sønn av Anlaug og Anders Guldseth, se Per-Hansagarden. Eva og Atle bor i Vikvarvet i Selbu.
 - d. Håvard f. 1967, bor på Svalbard.
 - e. Per Ivar f. 1969.
6. Terje f. 1954, g.m. Wigdis Skogan f. 1954, fra Trondheim. De bor i Trondheim, der Terje arbeider som politimann og Wigdis med varedemonstrasjon for Stabburet.
- a. Helén, 1978.
 - b. Tonje, f. 1983.
 - c. Nina, f. 1987.

Aunet var for lite bruk til å leve av, og Peder tok anleggsarbeid da TEV satte i gang med kraftutbygging. Det ble ofte dryge arbeidsdager og ei ekstra kveldsøkt heime etter ei lang arbeidsreise. Lange dager ble det også for Ella som måtte gjøre mye av utearbeidet ved siden av fjøs og husarbeid og barnestell.

Jens og Tora

Jens og Tora tok over garden i 1982. De har satt opp nytt våningshus, mens Ella og Peder beholdt det gamle. Ny driftsbygning med silo ble ført opp i begynnelsen av 1980-tallet, og et par år etter ei uthusbygning som inneholder garasjer, verksted og vedskjul.

Gardsarbeidet gir bortimot eneinntekta for brukerne, men Tora har i tillegg vikariert i skolen. Før de tok over garden, drev Jens i ca. 10 år som anleggsarbeider. Senere var han fabrikkarbeider et par år, deretter var han ansatt 10 år i Statens Vegvesen.

Tora og Jens har barna:

1. Rita f. 1964, g.m. Toralf Øverås f. 1963, se Neabyen, bolig 8.
2. Gunn f. 1966, s.b.m. Geir Morten Rønning f. 1964, fra Ålen. De bor i Ålen, der Geir arbeider som avløser. Deres barn:
 - a. Solveig f. 1992.
 - b. Åshild f. 1993.
3. Siv f. 1968 s.b.m. Ola Hermo f. 1966, fra Røros. De oppholder seg for tida i Trondheim, etter at Ola ble skadet i ei ulykke i Florida. De planlegger å flytte til Røros.
4. Arild f. 1971, forlovet med Rigmor Fættén f. 1973, fra Ålen. Arild er anleggsarbeider, ansatt ved AS Anlegg.

I 1992 tok Jens og Tora til seg fostersønnen:

Thor Ame Wullum f. 1979, fra Trondheim.

Aunet har nå ca. 50 dekar innmark og ca. 400 dekar med skogsmark. Dessuten har garden andel i nydyrkingsfeltet vest for Henningsdalen, og i tillegg leier de 45 mål jord. Den tidligere setra Movollen brukes til beite for ungdyr. Bruket har nå omkring 15 kyr og en god del ungfø. Saueholdet tok slutt i 1980.

Fra Aunet er det fradelt ei hyttetomt og 2 er bortbygsløst.

HILMOGJARDET

(Andre navn: Gjardegrinda)

Hilmogjardet var den plassen som Åkle-Berit flyttet til da hun måtte gå fra garden etter mannen Ole Gudmundsens død i 1804. Hun hadde som nevnt under Hilmo sju barn å forsørge (se Hilmo 164/6). Det yngste barnet døde i 1807, bare to år gammelt, og i 1810 ble familien rammet av ei ny sorg, da eldstesønnen Gudmund omkom under gruvearbeid på Gilså. Berit levde i fattigdom, og vi finner henne blant mange andre som fikk nødsbistand under uåra i 1812-1813.

Ole og Guri

I 1825 bodde Berit fremdeles på Hilmogjardet. Ingeborg f. 1794 og Ole (1799-1876) var de heimeværende barna. Ole giftet seg året etter med Guri Ingebrigtsdtr. Græsli (1800-1862) fra Uststuggu (Jo-Nilsgarden), og Berit flyttet til slektninger i Meråker og fortsatte med veving der. Berit døde i Meråker i 1859.

Ole og Guri overtok husmannsplassen, og de fikk disse barna:

1. Berit f. 1827, flyttet til Stjørdal. Trolig var det denne Berit som ble gift med Peder Simonsen Dullumsgjerdet f. 1827, fra Stjørdal. De fikk fem barn, og familien emigrerte til Amerika en gang etter 1865.
2. Guri f. 1830, flyttet til Holtålen. Sjøl om hun var ung, kan det ha vært denne Guri Olsdtr. som fikk en sønn med Hans Jonsen fra Stjørdal:
Jon f. 1846.
3. Ole (1832-1871), g.m. Kjersti Jonasdatter (1839-1888), fra Aunet i Hilmo. De ble boende på plassrommet og fikk disse barna:
 - a. Gudmund (1861-1863)
 - b. Gunnerius f. 1864.
 - c. Guri (1866-1946), se nedenfor.
 - d. Gorro f. 1869.
 - e. Ole 1871.

Etter at Ole døde, giftet Kjersti seg oppatt med Martinus Olsen. Han var trolig fra Nordland, og Kjersti fikk utflyttingsattest fra presten i 1875. Hun hadde med yngstebarnet Ole, mens Gunnerius, Guri (kalte seg Gurine) og Gorro reiste til Tranøy i Senja i 1878. Guri(ne) ble gift der i 1893 med Tobias Torgersen, og de fikk 9 barn:

1. Ole Kornelius (1894-1964), g.m. Antonie
2. Trygve Anthon f. 1896, g.m. Ella Enoksen.
3. Henry Alf (1897-1958), g.m. Sigfrida Nilsen.
4. Jens Lauritz (1900-1976), g.m. Nelly Enoksen.
5. Elise Nilsine (1902-1911).
6. Torleif Georg (1903-1987), g.m. Agnes Enoksen.
7. Martin (1904-1986), g.m. Borgdis Sørsgård.
8. Johannes f. 1907, g.m. Solveig Hansen.
9. Fredrik Ragnvald f. 1910, g.m. Elida Olsen.

Mora Kjersti fikk to barn med Martinus Olsen:

- f. Olaus
- g. Joakim.

Kjersti døde på Bjarkøy i Troms i 1888.

4. Gudmunda f. 1835, flyttet til Holtålen i 1865, men bosatte seg senere i Sverige.
5. Ingebrigt f. 1838, flyttet midlertidig til Stjørdal i 1853, men vi finner ham heime mens folketellinga pågikk i 1865. Han drev da med tømmerhogst og fløting. Ingebrigt ble gift med Mette Estensdr. Hilmo 1838, fra Hilmo 164/6. Før ekteskapet hadde Mette sønnen:
Esten f. 1863 (Far: Ole Halvorsen f. 1841, se Halvorsgarden). Ingebrigt og Mette fikk sønnen:
Ole Kristian f. 1868.
Familien reiste til Amerika i 1869.
6. Hans (1843-1930), dro til Jämtland i 1862, giftet seg der og kjøpte gard i Husaa, Norra Lit, Jämtland. Det skal ha vært fire barn i ekteskapet.

Da Ole ble alene, flyttet Berte Jensdatter og Peder Olsen inn på Hilmogjardet. De overtok plassen Aunet da denne ble ledig, se under Aunet. Ole døde i 1876, og plassen ble stående folketom etter ham. Jorda gikk tilbake til hovedbruket, og nesten alle spor er utvisket etter den gamle husmannsplassen. Stuedøra med Åkle-Berits navn på er imidlertid bevart på Tydal bygdemuseum.

PETTERSBAKKEN

(Andre navn: Aune)

Omlag femti meter nedenfor tunet på Aunet, helt nede på bakkekanten, kalles jordstykket for Pettersbakken. Her lå det en gang en husmannsplass som kom til å høre inn under Nergarden. Vi vet ikke sikkert når navnet Pettersbakken kom i bruk. I folketellingene i 1865 og 1875 ble den kalt for Aune. Grunnen var kanskje at den lå så nær nåværende Aunet. Plassene hadde visst felles brønn. Men ellers hørte de to plassene til hver sin gard, og det var forskjellige slekter som bosatte plassene.

Peter og Ingeborg

Vi vet ikke helt når Pettersbakken ble ryddet og bosatt. Mest sannsynlig har det skjedd kort tid før 1800. Den første husmannen var Peter Gudmundsønn (1756-1811), som var brorsønn til en tidligere bruker på Hilmo (se foran). Far til Peter hadde trolig vært medbruker av garden, men døde forholdsvis tidlig. Da Peter giftet seg i 1794, var Hilmo bygslet bort, og Peter tok husmannsvilkår under garden. I kommisjonsprotokollene for jordavgifta i 1802, var Peters del verdsatt til fjerdeparten av Hilmo-garden.

Peter var gift med Ingeborg Jonsdatter (Løberg?) fra Haltdalen. Det var kanskje han sjøl som førte opp hus på plassen, og i 1801 bodde også den to år yngre broren til Peter, Henrik, hos familien. Henrik var vanfør, heter det i folketellinga i 1801.

Ingeborg og Peter fikk disse barna:

1. Gudmund f. 1795.
2. Jon (1797-1879), se nedenfor.
3. Kjersti (1800-1885), g. m. Peder Tørrisen Næsset (1793-1862) fra Flora i Selbu. De bodde først på

Pettersbakken, men ryddet seg en ny husmannsplass, se Gullbrekken.

Jon og Magnhild

Da Peter døde i 1811, overtok sønnen Jon drifta av plassen. Han var gift med Magnhild Jensdatter (1807-1882) fra Nessmoen i Flora. De fikk mange barn:

1. Ingeborg (1828-1906), g.m. Jens Eriksen Sørflakne (1817-1891) fra Flora. De var barnløse og bodde på Næssmo i Flora. Ingeborg hadde føderåd der, men bodde sine siste år hos søstra Petternille i Gjerdesenget.
2. Maren (1830-1914), g.m. Anders P. Floren (1820-1903), fra Meråker. De utvandret til Amerika og bodde først i Minnesota, men flyttet snart til Sør-Dakota. De var barnløse.
3. Kjersti (1831-1884), g.m. Ingvald Ingvaldsen (1834-1872), fra Ingølmoen (Bakkmoen) i Flora, se Bjørgen.
4. Petternille (1834-1914), g.m. Anders Hemmingsen (1823-1896), se Gjerdesenget.
5. Petter f. 1837, m. Anne Marta Svendsdatter f. 1838, fra Aasgård Østre. De ble boende på plassen, og paret fikk mange barn:
 - a. Jon f. 1859, g.m. Marit Andersdatter (1849-1927), fra 01Andersgarden. De dro til Amerika i 1881. Deres barn:
 1. Ane Marta f. 1881 (i Tydal).
 2. Hans, g.m. Marie Emelie Hennes far kom fra Verdal.
 - b. Svend f. 1860, emigrerte til Amerika i 1882.
 - c. Magnhild (1863-1869).
 - d. Gudmund f. 1865.
 - e. Peder f. 1868, døde etter 9 uker.
 - f. Magnhild f. 1870, emigrerte sammen med Svend.
 - g. Peder f. 1872.
 - h. Kristen f. 1874.
 - i. Petter f. 1876.
 - j. Kjersti f. 1878.
 - k. Ole f. 1880.
 - l. Serianna (1882-1883), døde under overfarten til Amerika. Alle disse emigrerte til Amerika i åra 1881 - 1883.
6. Jens (1839-1919). Han emigrerte til Amerika i 1869, og ble der g.m. Guri Jonsen (1844-1918) fra plassen Nyhagen. Paret fikk 5 barn: Maria, Lena, John, Emma og Ida. Se bilde av familien i bind I, side 257.
7. Ole (1842-1924), g. m. Berit Olsdatter (1849-1921), fra Volden i Græsli. De losjerte hos nabofamilien på Sivertplassen, der de fikk barna:
 - a. John f. 1872.
 - b. Ole f. 1875.
 - c. Jens f. 1880. I 1881 emigrerte de til Amerika og fikk der to barn til:
 - d. Martin
 - e. Tina
8. Magnhild (1844-1867), g.m. Jakob Hansen Nessmelen fra Flora. De dro til Amerika i 1867, men Magnhild døde under overfarten.

9. Gudmund f. 1847.
10. Berit f. 1849. Hun var tjenestejente hos inspektør Aspgren ved Seteråa, og fulgte med da han flyttet til Matmar i Sverige i 1882.

Med de store barneflokkene ble det både trangt og fattigslig på Pettersbakken. Det fortelles at familien måtte be om mat hos naboene. Jon Pettersens familie var en av dem som fikk utdelt fødevarer som fattigkommisjonen kjøpte inn under noen kriseår omkring 1850. Plassen fødde 2 - 3 kyr og noen sauer og geiter i 1860- og 70-åra. Det var hest på plassen i 1865, og de ugifte sønnene Jens og Ole drev da mye med skogsarbeid. Utsæden var normalt ei halv tønne bygg og to tønner poteter. I 1875 manglet det hest på plassen, og det var også færre dyr i fjøset. Av barna var nå bare Petter heime med sin store og voksende familie. Han livnærte seg delvis på dagarbeid ved bygging av Rørosbanen.

Utvegen ble utvandring til Amerika. Jens dro først og slo seg til i Sør-Dakota. Siden fulgte broren Ole etter i 1881 sammen med brorsønnen Jon. Svend og Magnhild reiste sammen året etter. Deres farmor Magnhild døde samme året, og Petter og Anne Marta, som drev plassen, bestemte seg da for å prøve lykken i Amerika. De tok med seg de sju barna som var igjen i Norge. Men spebarnet Serianna greide ikke påkjenninga og døde under reisa. (Se også bind I, side 258.)

Etter Petter og Anne Marta ble husmannsplassen Pettersbakken stående tom, og jorda ble senere lagt inn under Aunet.

GULLBREKKEN

g.nr. 164, b.nr. 9

Folketellinga i 1835 nevner en femte husmannsfamilie, og denne var uten jord. Plassen må etter alt å dømme være den som ble Gullbrekken, og bosatt av Kjersti Pettersdatter fra Pettersbakken.

Navnet Gullbrekken var blitt brukt allerede i folketellinga i 1865. Vi vet ikke sikkert hvordan navnet har oppstått, men av ulike teorier om dette kan nevnes:

- en tidligere eier på plassen satt i velstand (dette virker lite sannsynlig).
- det er avledet av navnet Gudbrandsegga i Hilmo.
- garden lå i et gyldent skjær av sollys om morgenen midtsommers (sett fra nordsida av dalføret).

Delnavnet -brekken brukes mange plasser, ved koller eller bakker der landskapet åpner seg, slik at man får utsyn.

Kjersti og Peder

Kjersti var født i 1800 og giftet seg i 1825 med Peder Tørrisen (Toresen) Nesset (1793-1862) fra Enbakken i Flora. Hans farfar var Peder Knudsen (ca. 1724-1777), se Fossan. Kjersti og Peder bodde først på Pettersbakken, og den nye husmannsplassen Gullbrekken må da ha blitt ryddet og bosatt en gang mellom 1825 og 1835. Kjersti og Peder var sikkert driftige mennesker og dyrket trolig mye jord. I 1865 og 1875 kunne plassen fø 5 kyr og ca. 35 småfe, og de hadde også hest. Husa ble satt opp med tømmer fra Stiftelsene og tilhørte dem. Etter en beskrivelse i 1895 var det da ett våningshus med ei stue, kammers og loft, 2 fjøs under samme tak, låve med stall, eldhus, stabbur, sommerfjøs pluss et par høybuer.

Plassen hørte inn under Nergarden, og husmannen hadde seks dager arbeidsplikt i slåttonna hos bonden

og svarte 4 kroner i årlig avgift.

Før ekteskapet med Kjersti hadde Peder dattera:

Berit (1818-1887), ugift, døde på Kolset i Selbu. (Mor: Gunhild Jensdtr. Sørflakne (1785-1843) fra Flora).

Kjersti og Peder fikk to barn:

1. Kjersti (1826-1899). Hun ble boende heime hele sitt liv og hadde ei datter (far: Iver Iversen Viken): Ingeborg Iversdatter (1856-1936), g.m. Ole Jonsen Aas (1858-1898), se Søllisenget. Ingeborgs barn Petra f. 1882, Kristine f. 1886 og Gurina f. 1889 var fosterbarn på plassen i 1890-åra. Petra ble værende her også etter at Kjersti døde, og var husholderske for Peter i 1900.
2. Petter (1829-1912). Han var ugift og overtok plassen etter at mora døde i 1885.
3. Peder f. 1844.

Da Petter ble alene, fikk Ole Olsen Greslivoll (1864-1944, se Volden) feste på plassen mot å yte halvt underhold til Petter. (Ole hadde overtatt Greslivollen i 1900. Han flyttet til Gullbrekken omkring 1908, men bodde her bare i kort tid.) Den andre halvparten skulle Thomas Angells stiftelser sørge for. Ole var gift med Berit Torkildsdatter Voldset fra Selbu, og de fikk seks barn i åra 1895 til 1908 (se Volden i Gresli). Men Petter og Ole kom dårlig overens, og det endte med at Petter måtte ut av heimen. Ole rev den gamle stua og bygde ny i 1905 - 1906. Den er fremdeles hovedbygning på Gullbrekken. Han satte også i gang reparasjoner av uthusa. Ole og Berit reiste imidlertid til Amerika i 1909, og det kom da en ny familie inn på Gullbrekken.

Jon og Ingeborg

De nye plassfolka var Jon Pettersen Uthus (1886-1970) fra Bakken i Flora, g.m. Ingeborg Olsdatter Flakne (1887-1958). De skrev festekontrakt med Stiftelsene høsten 1909. Som før måtte plassen svare 6 dagers pliktarbeid til oppsitteren på Nergarden, en dags vegarbeid og fire kroner i avgift. Pliktarbeidet ble nå utført i Kvernmoen, da brukerne der, Jon og Kari, også drev Nergarden fra 1909 til 1921. Jon Pettersen måtte overta forsørgelsen av den tidligere brukeren Petter Pedersen mot å få tilskott fra Stiftelsene og Tydal fattigkasse. Stiftelsene, som eide jorda og husa, skulle ha 15 kroner i landskyld så lenge Petter levde, og 25 kroner årlig etter hans død. Petter fikk nå komme heim til Gullbrekken og døde der i 1912.

I 1921 ble Gullbrekken, i likhet med de andre gardene og plassene i Hilmo, kjøpt til sjøleie fra Thomas Angells stiftelser. Innmarka var på denne tida ca. 50 dekar, og 30 mål av jorda var dyrket. Bruket fikk tillagt en skogstrekning fra garden og opp til Gudbrandsegga, samt en mindre teig i Lomtjønnåsen, til sammen ca. 360 dekar. Det fikk seterrett ved Sjøvollen og øvre Stuguvollen sammen med Kvernmoen, men sluttet setringa i mellomkrigstida. I stedet hadde de kyrne i utmarka og brukte sommerfjøset. Kjøpesummen for Gullbrekken i 1921 var 3.000 kroner. Jon var en aktiv gardbruker og ryddet mer land, slik at det oppdyrkede arealet i dag utgjør over 50 dekar.

Jon og Ingeborg fikk fire sønner:

1. Petter f. 1909, g.m. Maria Kronen (1908-1993), bosatt i Vikersund. Petter har i mange år vært styrer for Toten folkehøgskole på Lena. Petter og Maria fikk barna:
 1. Jon f. 1946, g.m. Eli Gärtner fra Trondheim, bosatt i Oslo.
 2. Liv Ingunn f. 1950, g.m. Johan Grønning f. 1948, fra Mo i Rana. De bor i Oslo.

2. Ole (1911-1967), g.m. Magda Bersvendsdtr. Græsli f. 1914, se Gjerdet (Græslimoen).
3. Ivar f. 1915, g.m. Guri Kallar (1914-1991), fra Kallar 92/1 i Selbu. De overtok som brukere av Gullbrekken.
4. Jon f. 1923, 1. gang m. med Ingeborg Olafsdtr. Svelmo (1924-1957), fra Nyhagen. Hun omkom i ei bilulykke. Jon ble g. 2. gang m. Gerd Myhre f. 1930, fra Oslo. Se mer om Jon og familien under Rønningen 10.

Ivar og Guri

I 1954 overtok Ivar og Guri etter Jon og Ingeborg. Foreldrene hadde dyrket opp omkring halvparten av jorda, og det dyrkede arealet utgjorde etter hvert 40 dekar. Bruket kunne fø 7-8 kyr, 10-15 sauer og hest. Skogsarbeid var en nødvendig inntekt for Ivar, slik som for mange av naboene hans. De sluttet med kyr i 1984, deretter med sau, og i 1988 kvitta de seg også med hesten. Nå er det ingen dyr igjen på Gullbrekken, og jorda brukes av naboene. Ivar bor alene igjen etter at Guri døde i 1991.

ARNEBAKKEN

Odelsretten ga eldste sønn forrett til å overta et bruk. For å gi levebrød til andre søsken, var det ikke uvanlig at disse fikk utlagt en husmannsplass. Slik ble plassen Arnebakken til. Det var Svend Jonassen, kjøper av Hilmo-garden etter «Åkle-Berit», som ga tillatelse til at sønnen Ame kunne bosette seg der. Plassen fikk da navn etter ham.

Arne og Marit

Arne Svendsen (1783-1866) ble gift i 1820 med Marit Jonsdatter (1796-1845) fra Jensgarden i Gresli. Plassen ble senest opprettet dette året, for faren døde også i 1820. Tunet lå nedenfor de øverste Hilmobakkene. Det ble senere flyttet til Kvernmoen, og plassen har blitt lagt inn under dette bruket.

Arne og Marit fikk barna:

1. Kari f. 1821, levde bare 3 dager.
2. Svend f. 1824, døde like etter fødselen.
3. Svend (1825-1827)
4. Jon f. 1829, g. 1. gang m. Marit Olsdtr. (1824-1851) fra Volden i Gresli. Han ble g. 2. gang m. Andrea Larsdtr. Løvøen f. 1829, fra Løvøen. De hadde barna:
 - a. Marit f. 1851.
 - b. Arne f. 1854, døde i Iowa i Amerika i 1924. Han etterlot seg seks barn.

Jon og Andrea flytta med hele familien til Amerika i 1857.

Da Arne Svendsen ble igjen alene på Kvernmoen, tok han til seg sytninger. Dette var en vanlig praksis i slike situasjoner. Sytningene overtok omsorg og pleie for den tidligere brukeren mot å få overta plassen eller bruket når den tid kom.

De som flyttet til Arnebakken var Bernt Jonsen Østbyhaug (1826-1908), fra Østbyhaug Østre, g.m. Anne Lisbet Jensdtr. Aas (1834-1907) fra Bønstrøa i Ås. De hadde opprinnelig tenkt å begynne som nybyggere på østsida av Essandsjøen, men oppga planene da Arnebakken ble ledig. Bernt og Anne Lisbet fikk bygsle en tredjepart av Nergarden, inkludert Arnebakken, og opprettet kårkontrakt med Arne Svendsen (se

avskrift av kårbrevet i bind I, side 331.) I denne kontrakten fikk Bernt og Anne Lisbet rett til å flytte husa. Bernt bar egenhendig stokk for stokk ned fra Arnebakken og bygde oppatt husa på et nytt gardstun. Der har det ligget siden, og Arnebakken ble innlemmet i det nye bruket som fikk navnet Kvernmoen.

HILMO NEDRE (KVERNMOEN)

g.nr 164, b.nr. 7

Navnet Kvernmoen kommer av at det her har foregått lagring og tilhogging av kvernsteiner. Tunet på garden ble oppbygd av Bernt Jonsen fra Østbyhaug Østre (Haugen). Han og Anne Lisbet Jensdtr. (1834-1907), som var født i Bønstrøa, kom som sytninger til Arne Svendsen på Arnebakken i 1857. De fikk bygsle en tredjepart av Nergarden mot å betale 9 daler sølv til bygselherren Thonning Owesen. Bernt flyttet husa på Arnebakken til det nåværende tunet på Kvernmoen. Jorda på plassen gikk inn i Kvernmoen.

Bernt og Anne Lisbet

Bernt og Anne Lisbet var arbeidsmennesker utenom det vanlige. De satte opp ny stuebygning, fjøs og andre uthusbygninger. Fjøsset fikk overtekt gjødseltilbygg, mens mange ennå på den tida lot møkka ligge i en dunge utenfor fjøsgluggen. Det kom også smie på garden, og den ble senere brukt til tørkehus for korn. Den gamle stua som var flyttet med fra Arnebakken, ble gjort om til mathus og senere sommerstue. Som vanlig var i Tydal, flyttet familien dit med matstellet om sommeren. I 1875 ble alle husa taksert til 730 spesiedaler (2.920 kroner).

Bernt dyrket også mye jord. 2 mål nytt land for året var ikke uvanlig. Det var mye i ei tid med bare plog og handredskaper. Da noen lurte på hvordan han klarte det, svarte Bernt: «E kjente me mektug te å gjårrå det». Kreftene mente Bernt han fikk fra Gud, for både han og Anne Lisbet var dypt religiøse og aktivt med i misjonsforeninga i bygda.

Alt i 1865 var det 11 kyr og 9 sauer i fjøsa på Kvernmoen. Bruket hadde naturligvis hest, og utsæden var på ei tønne bygg og 5 tønner poteter. Småfetallet økte senere, og det ble pløyd opp mer åker. Det var også nødvendig, for Bernt og Anne Lisbet fikk mange munner å mette.

Barna var:

1. Beret f. 1857, trolig død i sitt første leveår.
2. Beret (1858-1938), g.m. enkemann Johan Johansen (1837-1923), opprinnelig fra Jehangarden, se Hilmo, bruk nr. 6
3. Jon (1861-1948), g.m. Kari Pedersdatter (1871-1944), fra Aunet i Hilmo. De overtok som brukere, se nedenfor.
4. Guri (1863-1937), g.m. Tomas Ellevsen f. 1866, fra Nergarden. De reiste til Amerika i 1909.
5. Kjersti (1867-1883).
6. Ingeborg (1869-1951) g.m. Ole Olsen Hyttmo (1867-1957). De reiste til Amerika i 1909 med sine fire barn, se Hyttmo.
7. Anne (1872-1946) g. 1. gang m. Ola Løvås, fra Hommelvik. Hun ble g. 2. gang m. Jørgen Hestnes (1855-1920), også fra Hommelvik. Deres barn:
 - a. Astrid f. 1902, g.m. Johannes Buhaug f. 1903, fra Stadsbygd. Begge var lærerutdannet.
 - b. Ivar f. 1906, g.m. Hallgunn Bratsberg f. 1909, fra Stoksund. De bodde på Røros, der Ivar var lærer.

- c. Leif f. 1914, g.m. Margit Rønning f. 1912, fra Ulsberg. Leif var skreddermester i Trondheim.
- 8. Ragnhild (1874-1963), g.m. Jon Pedersen (1866-1940), fra Kviltrommet i Gresli. De reiste til Amerika i 1900 og fikk der sju barn.
- 9. Peder (1876-1882).
- 10. Jens (1876-1950) (tvilling), g.m. Berte Jensdtr. (1884-1968), fra Jenshaugen Vestre i Ås. De giftet seg i Bergen i 1909, på veg til Amerika. De fikk åtte barn, født i Washington:
 - a. Albert f. 1910, g.m. Marion Elvebakk.
 - b. John Birger f. 1912, g.m. Marie Jordan f. 1914.
 - c. Casper f. 1914, g.m. Selma Kleven fra Hardanger.
 - d. Walther f. 1917, ugift.
 - e. Ida Bernice 1919, g.m. L. Maynard Westberg f. 1917.
 - f. Anna Lisbet f. 1921, g.m. Carl Haatveit f. 1918 (norsk).
 - g. Ester Marie f. 1923, g.m. Harry Warrell f. 1920.
 - h. Peder Gustav f. 1927, død samme år.

*Barna til Jon Berntsen og Kari Pedersdtr. Hilmo.
Foran fra venstre: Kasper, Gustav, Julie og Håkon.
Midterste rekke: Ragnhild, Inga, Anna og Ingeborg.
Bakerst: Per, Ola og Bernt. (1919)*

Jon og Kari

Det ble Jon og Kari som overtok garden etter foreldrene. Fra 1909 til 1921 drev de også nabobruket Nergarden etter at Tomas Ellevsen og Guri Berntsdatter (søstra til Jon) reiste til Amerika.

Jon og Kari var aktivt med i misjonsarbeid, slik som foreldrene til Jon. Han var også med i kommunalt styre og stell, og var overformynder og medhjelper i kirka i mange år. Kari fikk nok å gjøre heime, for paret fikk mange barn:

- 1. Bernt (1892-1977), g.m. Inga Nordset (1885-1964), fra Flora i Hegra. Bernt var lærer i Tydal i åra 1914-1920, og deretter lærer og klokker i Hegra, hvor familien bodde på Søndre Flormoen 129/5. Bernt og Inga hadde barna:
 - a. Jon f. 1921, g.m. Berit Raaen f. 1919, fra Skjeldstadmark. Bosatt i Levanger.
 - b. Guri f. 1923, g.m. Arthur Haugen f. 1916, fra Lysøysund. Bosatt på Skatval.
 - c. Kari (1926-1941).
 - d. Einar f. 1928, g.m. Alfhild Mathilde Aunerønning f. 1930 fra Melhus. Bosatt i Trondheim.

2. Per (1893-1964), g.m. Jenny Olsdtr. Aune (1899-1992), se Nergarden (Hilmo Nordre).
3. Kasper (1895-1897).
4. Anna Kaspara (1897-1991) g.m. med Lars Olsen Aune (1894 - 1964), se Nordpågjørdet på Aune. (Lars var bror til Jenny, se ovenfor).
5. Inga Bemtine (1898-1988), g.m. Einar Hegre (1902-1981). De bosatte seg i Hegra og fikk barna:
 - a. Johan f. 1926, g.m. Berit Meland f. 1931, fra Melhus. Bosatt i Hegra.
 - b. Jon f. 1928, g.m. Bergitte Raaen fra Skjeldstadmark. Bosatt i Skjeldstadmark.
 - c. Julie f. 1932, g.m. Anders Kvaal 1929, fra Skjeldstadmark. Bosatt i Hegra.
 - d. Kåre f. 1939, g.m. Reidun Haugerud f. 1938.
6. Ragnhild (1900-1981).
7. Ola (1902-1981), g.m. Amanda Hansdtr. Svelmo (1899-1981), se Åsheim.
8. Ingeborg f. 1903, g.m. Ole Stamnes (1904-1979), fra Selbustrand. De bosatte seg i Selbu (Stamnes Nordre) og fikk barna:
 - a. Inger f. 1933, g.m. Oddmund Flønes f. 1932, fra Selbu. Bosatt i Trondheim.
 - b. Ola f. 1935, g.m. Evelyn Moen f. 1938, fra Selbu. Bosatt i Selbu.
 - c. Kari f. 1937, g.m. Per Høiby f. 1937, fra Selbu. Bosatt i Selbu.
 - d. Jon f. 1945, g.m. Ingrid Kjøsnes f. 1955, fra Selbu. Bosatt i Selbu.
9. Jon Kasper 1906, g.m. Jenny Sagbakk (1905-1989). De bosatte seg i Trondheim og fikk barna:
 - a. Per f. 1934, g.m. Kjersti Michelsen f. 1953. Bosatt på Skatval.
 - b. Tor f. 1943, g.m. Solvei Schølberg f. 1940, fra Trondheim. Bosatt i Trondheim.
 - c. Jon Kasper har nå flyttet til aldersheimen i Tydal.
10. Håkon (1907-1991) tok over garden etter foreldrene.
11. Julie (1909-1993), g.m. Jon Alfred Græsli (1912-1991), fra Jo-Nilsgarden. Bosatt i Trondheim. Deres barn:
 - a. Jorunn f. 1943, g.m. Kjell Arvid Raanes f. 1943, fra Melhus. Bosatt i Melhus.
 - b. Anne Kari f. 1948, g.m. Ame Jomar Øiaas f. 1946, fra Trondheim. Bosatt i Trondheim.
12. Gustav f. 1912, g.m. Ingeborg Emilie Græsli f. 1920, se Bjørkem.

Jon og Kari kjøpte Kvernmoen fra Thomas Angells stiftelser i 1921. Dyrket areal da var 50 dekar, og med på kjøpet hørte et utmarksområde, noe skog og de tre setervollene Sjøvollen, Stuguvollen og Skørbergvollen. Kjøpesummen var 6.690 kroner.

Skørbergvollen var vår- og høstvoll. Om sommeren flyttet de på Kvernmoen buskapen til Sjøvollen eller Stuguvollen. De byttet om å bruke disse vollene av hensyn til beitet. Lengst i bruk var setra ved Sjøvollen, der en setret til noen år etter andre verdenskrig. Seterbua der er nå utleid til Norges tekniske høgskoles idrettslag. Skørbergvollen er makeskiftet med Thomas Angells stiftelser.

Håkon

Etter Jon og Kari tok sønnen Håkon over Kvernmoen. Han gikk først på landbruksskole, og som sin far hadde han mange offentlige verv. I 1958 satte han opp ny stuebygning på garden.

Jon Ingebrigt og Jorun

På sine eldre dager overlot Håkon drifta til nevøen Jon Ingebrigt Hilmo, se Bjørkem. Håkon ble boende i ene enden av stuebygninga, mens Jon Ingebrigt flyttet inn i den andre. Han overtok Kvernmoen i 1974 og

satset på mjølkeproduksjon. Ny driftsbygning ble bygd i 1981, og det er bygd garasje og redskapshus. Stuebygninga fra 1958 er betydelig restaurert og modernisert. Stabbur og smie er også tatt vare på.

Jon Ingebrigt er f. 1954 og s.b.m. med Jorun Kristin Skogan f. 1961, fra Flora i Selbu. De har barna:

1. Geir f. 1989.
2. Håvar f. 1991.

Kvernmoen har nå 15-16 kyr pluss like mange ungdyr. Garden har 72 dekar dyrket jord, og leier i tillegg jord av naboene på Hilmo og Gullbrekken. Jon Ingebrigt er dessuten med i Hilmo fordyrkingslag og har kyrne på felleseter om sommeren (Hilmo og Flora beitelag). Utmarksarealet utgjør omlag 1.800 dekar, derav ca. 450 dekar med produktiv skog.

Fra Kvernmoen er fradelt boligtomta Bjørkem b.nr. 18 i 1963. Videre er det fradelt ei hyttetomt, samt bortbyglet et dyrkingsareal til Hilmo fordyrkingslag siden 1984.

HAUGEN (HILMOHAUGEN)

g.nr. 164, b.nr. 11

Dette bruket var opprinnelig den yngste husmannsplassen i Hilmo, ryddet og bosatt av Ole Hansen, f. 1821 og Marit Jonsdtr. f. 1821, fra Østbyhaug Østre. Ole var sønn til Mette Svendsdtr. og Hans Estensen, som var brukere av Hilmo 164/6.

Ole og Marit

Ole Hansen må være den som ble kalt rydningsmann i folketellinga i 1855, og plassen ble trolig bosatt etter at Ole og Marit giftet seg i 1851. Tømmer til våningshus og uthus ble tatt fra skogen som proprietæren eide. Det hadde bygsel- og husmenn krav på å få, men de fikk ikke dermed eiendomsrett til husa. Fjøset ble kanskje bygd opp av gammelt tømmer, for det måtte bygges nytt ved århundreskiftet. Vilåret for å få denne plassen var at husmannen skulle arbeide seks dager hos gardbrukeren i slåttonna og gjøre én dags vegarbeid på egen kost.

Ole og Marit fikk mange barn:

1. Jon f. 1845.
2. Hans f. 1853, ugift.
3. Mette f. 1855. Etter at de emigrerte, bodde hun først i Minnesota, senere i Canada.
4. Bernt f. 1858.
5. Lars f. 1860, ble gift i Amerika med Marit Pedersdtr. f. 1867. Far til Marit het altså Peder og kom fra Pundsbakken Vestre i Selbu. Mora var Ingeborg Didriksdtr. Hegset f. 1844, fra Flora i Selbu.

Før Ole og Marit giftet seg i 1851, fikk Ole med Siri Henningsdtr. Stuedal (1819-1861) fra Stuedal Nedre sønnen:

Henning f. 1847. Han er notert utflyttet til Røros i 1863.

Barna ble stort sett værende heime og hjalp til på plassen. Familien skaffet seg hest og hadde 3-4 kyr og rundt 20 småfe. Utsæden i 1875 var 1 1/2 tønne bygg og 3 tønner poteter.

John, Bernt og Lars dro til Amerika i 1880, og foreldrene dro samme veg med resten av barna året etter.

Peder og Beret

Nye husmannsfolk på Haugen ble Peder Berntsen Aas (1850-1938) fra Storekra og Beret Trondsdatter (1854-1917) fra Sollien. Begge var fra husmannsplasser. De dyrket opp mer jord og førte opp nytt fjøs 1907. Men de kunne ikke leve bare av plassen. Hele innmarka var på bare 20 dekar, og ved kjøpet i 1921 var det oppdyrket 15 dekar på Haugen. Husmennene måtte vanligvis ta arbeid hos andre, for de skulle også betale årlige avgifter til jordeieren. Etter at Stiftelsene overtok Hilmo, ble avgifta for Haugen satt til 15 kroner. Éngangs avgift for festekontrakt var 5 kroner. Peder arbeidet som mange andre i skogen i tillegg, og etter at Stiftelsene tok over Hilmo i 1895, ble det forholdsvis stor drift i skogene.

Beret og Peder hadde disse barna:

1. Magli f. 1880, var ei tid syerske i Trondheim. Hun ble g. m. Ingebrigt Aas (1878-1937), se Bergehaug. De utvandret til Amerika i 1905 og slo seg først ned i Deering i Nord-Dakota. I 1923 flyttet de til Minot og bodde der resten av livet. De fikk barna:
 - a. Petra Bergitte, g.m. Alf Foss, bosatt i Fargo, Nord-Dakota.
 - b. Ole, bosatt i Anaconda,
 - c. Ingmar, bosatt i Minot.
 - d. Clara, g.m. Charles J. Erber, bosatt i Seattle,
 - e. Erling, bosatt i Denver, Colorado.
2. Ragnhild (1885-1916).
3. Olava f. 1888, emigrerte til Amerika i 1908. Hun ble der gift med Daniel Høiland fra Audnedal på Sørlandet. Han døde i 1948. De slo seg ned som farmere i Nord-Dakota og fikk i alt elleve barn. Olava besøkte søskena sine på Hilmohaugen i 1958.
4. Anne-Lisbet (1891-1971). Hun var tjenestetaus og budeie på Fossan i femti år.
5. Bergitte (1893-1976).
6. Trond (1897-1980).

I 1921 ble Haugen sjøleierbruk. Kjøpesummen var 1.930 kroner, og bruket fikk med litt utmark, skog og seterrett ved Hyllingvollen og Granlundvollen. Trond overtok bruket, men fikk god hjelp av søstrene. Bergitte ble boende heime hele tida.

Bruket hadde ikke hest, men Trond skaffet seg okse til trekk-kraft i stedet. Han var den siste oksekjører i Tydal. Trond var kanskje også den siste som tresket kornet på gammelmåten med sluggua.

Da Trond ble for gammel til å drive med jordbruk, solgte han jorda til naboen Ola Hilmo på Hilmo øvre. Før han døde i 1980 opprettet Trond et testamente, der det bl.a. het: «For å kunne bevare minnet om meg og min familie i Tydal, og for å knytte dette spesielt til Hilmogrenda, vil jeg at husene på Hilmohaugen skal bevares for ettertiden mest mulig slik de var ved min bortgang». Av etterlatte pengemidler ble «Trond Hilmos legat» opprettet, med eget legatstyre. Legatets midler skal benyttes til vedlikehold av husa. Det kan ellers bemerkes at tun og hus gir et ganske tidstypisk bilde av en tidligere husmannsplass.

Fra Hilmohaugen er det fradelt ei hyttetomt med b.nr. 20, samt del av hyttetomt med b.nr. 28. Videre ble en teig kalt Bakken fradelt til Jens og Tora Hilmo i 1980.

HILMO ØVRE

g.nr. 164, b.nr. 8

Dette bruket er utskilt fra Hilmo eller det som ble kalt Øvergarden. Delinga kom i stand i 1904. Odelsarving Ole Johansen (1861-1930), som hadde drevet garden sammen med faren, flyttet ut og bygde opp hus på et nytt gardstun omlag 100 m vest for det gamle. Faren Johan Johansen (1837-1923) kom opprinnelig fra Jehangarden. Han hadde giftet seg oppatt i 1884 med Beret Berntsdatter (1858-1938) fra Kvernmoen, og de fikk seks barn. Denne familien ble da boende igjen i gamletunet og beholdt halve garden. Bygselbrevet til Ole Johansen på andre halvparten, som fikk navnet Hilmo Øvre, ble utskrevet i 1906.

Ole og Marit

Ole var gift med Marit Arntsdatter (1871-1900) fra Jo-Nilsgarden i Gresli. De fikk to barn:

1. Johan (1894-1983), se nedenfor.
2. Beret (1895-1913). Hun døde av hjernehinnebetennelse.

Marit Arntsdatter døde allerede i 1900, og Ole drev garden som enkemann. I 1921 kjøpte han jorda av Stiftelsene. Bruket fikk tillagt utmarksområder og skog slik som de andre gardene. Det fikk seterrett på Hyllingvollen og Granlundvollen. Dyrka areal var i 1921 ca. 40 mål, og kjøpesummen for Hilmo øvre var 5.110 kroner.

Johan og Olga

Da Ole døde i 1930, overtok sønnen Johan garden. Han var gift med Olga Bergitte Hansdatter (1894-1964) fra Per-Hansagarden i Gresli, og de fikk barna:

1. Marianne f. 1917, g.m. med Jon S. Eidem (1914-1988) fra Selbu, se Minde. Før ekteskapet hadde Marianne en sønn som vokste opp her på Hilmo Øvre:
John Hilmo f. 1938, g.m. Kari Tollefsen f. 1941, fra Vestfossen i Eiker. De bor på Rånåsfoss i Nes på Romerike. De har barna:
 - a. Trond f. 1967.
 - b. Vigdis f. 1971.
2. Ola (1921-1983), ugift.
3. Marit f. 1923, tidligere g.m. Osvald Bernhard Græsli f. 1928, fra Brobakk. Se også Bergtun 169/31, Solgløtt og Dagali. Før ekteskapet hadde Marit sønnen
 - a. Jan Erik Hilmo f. 1945, g.m. Oddrun Jensås f. 1940, fra Ålen. De bor i Trondheim og har barna:
 1. May Sissel f. 1966.
 2. Tove f. 1969.

I ekteskapet med Bernhard fikk Marit sønnen:

1. Ola B. Græsli f. 1955, se nedenfor.

Marit flyttet til trygdebolig ved Jens Aashaugs Minne i 1992, etter å ha bodd her på Hilmo Øvre ei tid. Hun var i mange år tilsatt som kommunal husmorvikar.

Etter at grenda fikk elektrisk strøm, startet Johan og sønnen Ola snekkerfabrikk på garden og produserte

dører, vinduer, møbler og innredningsutstyr. Snekkerfabrikken var i virksomhet til ut i 1950-åra.

Ola Johansen

Ola tok over garden først på 1960-tallet. Han sluttet med mjølkekyr og gikk over til sauer. Det var omkring 50 sauer på bruket i begynnelsen av 1970-tallet. Deretter ble det prøvd med kalver. Jorda på Haugen ble sammenslått med garden og brukt til beiter.

Ola Bernhardsen

Da Ola J. Hilmo døde i 1983, ble det søstersønnen Ola B. Græsli som tok over garden. Han utvidet driftsbygninga og begynte med kyr igjen. Nå er det 12 mjølkekyr på bruket, samt ungfø. Han bygde også nytt våningshus i 1987, etter at det gamle ble ødelagt ved en brann.

Ola var tidligere s.b.m. Ann Bente Sesseng f. 1960, fra Fossvolden. De fikk to barn, som nå bor sammen med mora i Surnadal:

1. Anne Marit f. 1979.
2. Siv Jannicke f. 1982.

Fra Hilmo Øvre er det fradelt ei hyttetomt med b.nr. 30, samt del av hyttetomt med b.nr. 28. Videre er det bortfestet et dyrkingsareal til Hilmo fôrdyrkingslag.

BJØRKEM

g.nr. 164, b.nr. 18

Denne plassen ble utskilt fra Kvernmoen i 1963 til Gustav Hilmo f. 1912, g.m. Ingeborg Emilie Græsli f. 1920, fra Tømmerås. Gustav er bror til daværende eier av Kvernmoen, Håkon Hilmo, og han bodde på heimgarden med familien sin før de bygde hus på Bjørkem. Gustav har vært skogs- og gardsarbeider.

Gustav og Emilie har barna:

1. Jon Ingebrigt f. 1954, s.b.m. Jorun Kristin Skogan f. 1961, fra Flora i Selbu. Han har overtatt garden etter onkelen, se Kvernmoen.
2. Kari Ingeborg f. 1956, g.m. Edvin Bjørgum f. 1952. Han er fra Lånke, og familien bor der. Edvin arbeider for Forsvaret på Værnes. De har barna:
 - a. Erik f. 1982.
 - b. Marte f. 1985.
 - c. Lena f. 1988.